

TALLINNA ÜLIKOOL
Haapsalu Kolledž
Liiklusohutuse õppekava

Riina Veesalu
LAPSEVANEMATE JA ÕPETAJATE ROLL KOOLIEELIKUTE
ETTEVALMISTAMISEL ISESEISVAKS LIIKLEMISEKS HAABERSTI LINNAOSA
LASTEAEDADE NÄITEL
Diplomitöö

Juhendaja: MA Kai Kuuspalu

Haapsalu
2016

ANNOTATSIOON

Haapsalu Kolledž	Osakond: Liiklusohutuse osakond	
Töö pealkiri: LAPSEVANEMATE JA ÕPETAJATE ROLL KOOLIEELIKUTE ETTEVALMISTAMISEL ISESEISVAKS LIIKLEMISEKS HAABERSTI LINNAOSA LASTEAEDADE NÄITEL		
Teadusvaldkond: Liiklusohutus		
Uurimuse tasand: Diplomitöö	Kuu ja aasta: Mai 2016	Lehekülgede arv: 54
<p>Referaat: Lõputöö, 54 lk, 19 kasutatud kirjanduse allikat, 3 tabelit, 22 joonist, 3 lisa.</p> <p>Käesoleva lõputöö eesmärkideks oli uurida Haabersti linnaosa lasteaedade näitel vanemate teadlikkust oma lapse liikluskasvatusest, rolli eeskujuna ja lapse ettevalmistust liikluskäitumiseks. Samuti õpetajate poolset liikluskasvatusalast tegevust koolivalmiduse saavutamiseks ja lapse iseseisvaks liiklemiseks ette valmistamist. Uuringu läbiviimiseks kasutasin lasteaia ümbruse vaatlust ja veebipõhist ankeetküsitlust. Läbiviidud vaatlustest selgus, et kõige rohkem viivad lapsevanemad oma lapsed lasteaeda sõidukiga. Läbiviidud vaatluse osas saab järeldada, et valdav enamus lapsevanemaid on siiski heaks eeskujuks oma lapsele ja tehakse kõik endast olenev, et laps jõuaks elusalt ja tervelt lasteaeda ja sealt tagasi koju. Nii lapsevanemad kui õpetajad väärtustasid lapsevanema eeskujuna tähtsust lapse liikluskasvatust, siiski õpetajad hindavad ennast liiklejana kõrgemalt, kui lapsevanemad. Enne kooli tuleb kindlasti koos lapsega arutada läbi võimalikud ohukohad kooliteel. Lapsevanemad ja õpetajad hindasid liikluskasvatusalast tööd, kodu ja lasteaia vahelist koostööd kõrgelt. Millised on lapse/pere liikluskäitumuslikud harjumused selguvad hommikuringides ja liiklusteemalistes vestlustes lapse ja lapsevanemaga. Samas veerandik lapsevanemaid on oma lapse tulevase koolitee ohtudega koos tutvunud. Oluline on väärtustada õpetajate ja lapsevanemate omavahelist koostööd ja seda toetada haridusametuse ja riigi tasandil.</p>		
Võtmesõnad: koolieelikute liikluskasvatus		
Säilitamise koht: TLÜ Haapsalu Kolledži raamatukogu		
Töö autor: Riina Veesalu	allkiri:	
Kaitsmisele lubatud:		
Juhendaja: MA Kai Kuuspalu	allkiri:	

Haapsalu College		Curriculum: Traffic Safety
Title: THE ROLE OF PARENTS AND TEACHERS IN PREPARING PRESCHOOLERS FOR TRAFFIC IN THE EXAMPLE OF KINDERGARTENS OF DISTRICT HAABERSTI		
Science area: Traffic Safety		
Level: Diploma Thesis	Year and month: May 2016	Number of pages: 54
<p>SUMMARY: The thesis consists of 54 pages, containing 3 tables, 22 figures, 3 extras. The author used 19 literature sources.</p> <p>The purpose of this diploma thesis was to examine awareness of the parents about their child's traffic education, their role as a rolemodel and child's training for traffic behaviour in the kindergartens of Haabersti district. Also teachers' role at preparing traffic education, their planning of child's traffic behaviour to prepare them for school and to be independent in traffic. In order to conduct the survey I used observations and web-based survey. The results obtained in the thesis conclude that parents mainly take their children to kindergarten in a vehicle. According to the conducted observation it became apparent that most of the parents are still good rolemodels for their children and they do everything in their power to ensure that their child would reach kindergarten and come back home safely. The parents and teachers both valued the importance of parents' role as a rolemodel in child's traffic behaviour. The parents must discuss all possibly dangerous places on the way to school with the children prior to sending them to school. Web-based questionnaire survey for teachers showed that the traffic behaviour is taught according to curriculum. Parents gave "high" rating for traffic behaviour work and to the cooperation between home and kindergarten. "Morning circles" and conversations about traffic with a child and a parent will show what kind of habits a family has. It's important to value cooperation between teachers and parents and to support it from the educational institution and national level.</p>		
Key words: preschoolers traffic education		
Deposition: The Library of Haapsalu College of Tallinn University		
Author of the thesis: Riina Veesalu		Signature:
Approved for dissertation:		
Academic advisor: MA Kai Kuuspalu		Signature:

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. LIIKLUSKASVATUSE OLEMUS	6
1.1. Liikumine, kui igapäevane vajadus	6
1.1.1. Liikluskultuur Eestis.....	7
1.1.2. Liiklusohutusprogramm	8
1.2. Liikluskasvatuse olemus ja tähtsus.....	9
1.2.1. Koolieelikute liikluskasvatus.....	9
1.2.2. Liikluskasvatust reguleerivad õigusaktid	11
1.3. Lapsevanema roll ja eeskuju.....	12
1.4. Õpetaja roll ja eeskuju	14
1.5. Koostöö lapsevanema ja õpetaja vahel koolieelikute liikluskäitumise kujundamisel	15
2. UURIMUSLIK OSA	17
2.1. Uurimistöö meetod	18
2.2. Uurimistulemused	19
2.2.1. Vaatluse tulemused.....	19
2.2.2. Lapsevanemate küsitluse tulemused.....	20
2.2.3. Õpetajate küsitluste tulemused	28
2.2.4. Uurimistulemuste võrdlev analüüs	34
ARUTELU	38
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	41

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

LISAD

LISA 1. LASTEVANEMATELE SAADETUD KÜSIMUSTIK

LISA 2. ÕPETAJA ANKEET

LISA 3. LASTEAEDADE JUURES TEOSTATUD VAATLUSEL SAADUD ANDMED

SISSEJUHATUS

Iga päev juhtub liikluses suuremaid ja väiksemaid õnnetusi nii laste kui täiskasvanutega. Vigastada saavad ratturid, mootorratturid, mopeedijuhid, autojuhid kui ka jalakäijad. Kuna Eesti on väike ja väike on ka meie rahvaarv, leiavad siin teravat vastukaja erinevad liiklusõnnetused inimestega ja eriti just väikelastega. Laste õnnetustesse sattumise põhjused on erinevad. Oma osa mängib siin kindlasti lapse kui indiviidi veel välja kujunemata isiksus ja väike kogemuste pagas liikluses. Mänguhoos ei märka lapsed lähenevaid sõidukeid, hindavad valesti sõidukite kiirust ja kaugust, ning võivad seetõttu tormata otsejoones teele. Liiklusõnnetused näitavad kuivõrd haavatavad on lapsed ja millised ohud valitsevad neid teedel ning tänavatel. Iga eestlane väga väärtuslik ja iga õnnetus, mis õnnestub ära hoida väga oluline.

Elva Lasteaia Murumuna Tervishoiutöötaja Krista Loog on kirjutanud: „ Väikesed lapsed hakkavad kõndima umbes aastaselt ja lasteaeda tuuakse paljud neist juba pooleteiseaastaselt. Lasteaeda tulemine ja sealt minek eeldab liikluses osalemist. Ratastega sõidavad lasteaeda juba ka kolme- ja nelja-aastased liiklejad. See on ka põhjus, miks lasteaialaps peab juba varakult oskama liikluses toime tulla“ (Terviseinfo).

Lapse jaoks on peamised eeskujud täiskasvanud eeskätt lapsevanemad (vanavanemad, lastaiaõpetajad), seetõttu peaks liikluskasvatus toimuma kodu ja lasteaia koostöös. Lõputöö teema üheks valikupõhjuseks on see, et töötades igapäevaselt Põhja prefektuuris liikluspolitseinikuna olen näinud oma töös piisavalt palju lapsevanemaid, kes on hoolimatud oma laste turvalisuse osas ja ühes sellega eiravad üldiseid ohutusreegleid. Sageli olen näinud punase keelava fooritulega teed ületavaid täiskasvanuid, väike laps käekõrval või siis väikelast ilma igasuguse turvavarustusega autos istumas. Kahjuks aga annavad nad seeläbi halba eeskuju oma järglastele, läbimõtle mata, et aastate pärast on tehtut oluliselt raskem kui mitte võimatu muuta. On äärmiselt oluline täiskasvanul järgida üleüldisi ohutusreegleid ning hoida ennast kursis muutustega. Laps on veel väike ja ei mõtle iseseisvalt ohutuse osas, selle jaoks ongi lapsevanem, kes otsustab lapse eest ise.

Oma töös olen kohanud lapsevanemaid, kes ei mõista, kui suur mõju on nende eeskujul tegelikult lapse liikluskäitumisele. Lapsevanemad leiavad, et mõned korrad punase tulega koos lapsega üle sõidutee jooksmine ei kujunda veel lapse hoiakuid liikluskäitumises. Mina nii ei arva. Kuidas me saame loota, et laps suudab ja oskab liikluses ohutult ja iseseisvalt toime tulla, ilma et neil oleks hea eeskuju keda järgida ja kellelt seda õppida?

2015. aastal juhtus 1391 inimkannatanutega liiklusõnnetust, milles hukkus 67 ja sai vigastada 1756 inimest. Kannatada saanud vanusegrupi rahvaarvu kohta on kõige rohkem 10 – 12-aastaste (põhikooli 4. – 6.klass) laste hulgas. Vaid veidi väiksem on sama näitaja 7 – 9-aastaste (põhikooli 1. – 3.klass) laste ja 13 – 15-aastaste (põhikooli 7. – 9.klass) hulgas. Kui keskmiselt sai 2015. aastal kannatada 3,1 jalakäijat 10 000 elaniku kohta, siis 10 – 12- aastaste laste puhul oli see näitaja 7,5 ja nooremate koolilaste puhul 5,9. (Maanteeamet, 2015).

Põhjused, miks täna juhtuvad paljud liiklusõnnetused on asjaolu, et inimesed ei tea kuidas muutunud liikluskeskkonnas liigelda. Me puutume liiklusega kokku iga päev. Samuti peaksime me iga päev oma lastele liiklemist õpetama. Paraku arvavad paljud, et liiklusalast õpetust võiks läbi viia spetsialist mõned korrad õppeaasta jooksul. Tegelikult suudavad liikluskasvatust õpetada kõik lasteaia õpetajad. Meie täiskasvanud, saame teha palju, et väikse inimese elu oleks turvaline ja huvitav (Kongi, 2006, 23).

Eespool väljatoodud probleemidest tulenevalt on käesolevas lõputöös püstitatud kaks eesmärki:

1. Uurida vanemate teadlikkust oma koolieelikust lapse valmisolekust iseseisvalt liikluses toimetulekul, oma rollist eeskujuna ning sihipärastest tegevustest lapse liikluskäitumise kujundamisel;
2. Uurida õpetajatepoolset liikluskasvatusalast tegevust koolivalmiduse saavutamise ja lapse iseseisvaks liiklemiseks ette valmistamisel.

Püstitatud eesmärkide saavutamiseks on töö autor seadnud järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas tajuvad lapsevanemad oma eeskuju tähtsust lapse liikluskasvatuses?
2. Milliseid liikluskasvatusalaseid tegevusi vanemad ja õpetajad koos lastega ette võtavad?

3. Kuivõrd õpetajad arvestavad õppeprotsessis laste ja vanemate liikluskäitumisega ja kuidas toetavad vanemaid laste liikluskasvatuses?
4. Millised on lastevanemate ja õpetajate hinnangud koolieelikute ettevalmistusele liikluses iseseisvalt toime tulekuks?

Lõputöö valimi moodustavad Haabersti linnaosa viie eestikeelse lasteaia koolieelikute vanemad ja lasteaia õpetajad.

Uurimistöös kasutati järgmisi meetodeid :

1. Lasteaia ümbruse vaatlus hommikuse tipp tunni ajal;
2. Veebipõhine küsimustik koolieelikute vanematele;
3. Veebipõhine küsimustik koolieelikute õpetajatele.

Lõputöö koosneb kahest peatükist. Esimeses peatükis on käsitletud liikluse mõistet, kultuuri, programmi, liikluskasvatuse olemust ja tähtsust, õigusakte, lapsevanema ja õpetaja rolli ning koostööd nende vahel. Teises peatükis on käsitletud läbiviidud uurimistöo meetodikat, vaatlus ja küsitlusandmete analüüsi ning uurimuse tulemusi.

1. LIIKLUSKASVATUSE OLEMUS

1.1. Liikumine, kui igapäevane vajadus

Liiklus on laiemas tähenduses jalakäijate liikumine neile määratud kohas (õhus, vees, raudteel, maanteel); kitsamas tähenduses teeliiklus on inimese liikumine juhina, jalakäijana või sõitjana teedel. Liiklejad on kõik inimesed, nii jalakäijad, sõidukijuhid kui sõitjad. Liiklus on üks osa meie igapäevasest elust. See algab vahetult välisukse või aiavärava taga ja mõjutab lapse igapäevaseid elamusi juba väikesest peale, kui ta liigub koos vanematega või otsib uusi mängukohti ja sõpru. Et laps võiks liikuda turvaliselt ja õppida suhtuma liikluse vaba sundimatuses, selleks vajab ta toetust ja suunamist. Vanemad, kasvatajad, õpetajad otsustavad, missuguseid piiranguid ja juhiseid on lapse liikumisele põhjust kehtestada ja anda. Esimestel eluaastatel, kui kujuneb välja lapse isiksus, mida on hiljem tunduvalt raskem mõjutada ja muuta, saab suunata lapse kujunemist teda ümbritsevate lähedaste inimeste õige eeskuju kaudu. Lapse kasvades jätkub tänaval ohutu käitumise põhitõdede omandamine lasteaia, lapsevanema kõrval ja koolis (Maanteeamet, 2001, 3;10).

Liiklusküpsus ei ole mingi seisund, milleni laps jõuab teatud vanuses. Vastupidi - laps küpseb ja areneb pidevalt, kui teda suunatakse ja harjutatakse õigesti liikuma. Väikese kasvu tõttu näeb ja kogeb laps liiklust täiskasvanust täiesti erinevast vaatenurgast. Vanuse suurenedes liikumisala ja - vajadused pidevalt laienevad. Last ei suuda kaitsta üksnes piirangud ja keelud. Teda peab õpetama kasutama ohutuid marsruute ning talle tuleb selgeks teha alad, kus ta võib liikuda. Vanemad ja kasvatajad peavad olema kindlad, et laps peab kinni saadud juhenditest. Liiklus kuulub tänapäeva lapse ellu ja ta peab õppima sellesse suhtuma loomulikult. Last tuleb õpetada aru saama, kuidas tekivad ohtlikud olukorrad, õpetada teda valima ohutut mängupaika, valima tee ületamise jaoks ohutut kohta ning õpetada tee ületamisel ohutult käituma. Tähtis on õpitud asjade kordamine. Peab olema kindel, et laps sai õpetatust aru (Maanteeamet, 2001, 6-8).

1.1.1. Liikluskultuur Eestis

Eesti Entsüklopeedia määratluses on kultuur oma sisult teadmiste, väärtuste, käitumisnormide, mõtlemistüüpide, uskumuste jms. ühiskonnaelu intellektuaalsust väljendavate nähtuste kogum, mis saab sotsiaalselt toimida üksnes materialiseerunud kujul, s.o. konkreetsete inimeste vahendatuna läbi kindlate sotsiaalsete suhete ja institutsioonide, vormununa esemelises keskkonnas ja suhtlemiskeeltes (Sellenberg, s.a.).

Liikluskultuur on osa üldisest käitumiskultuurist, olles üksikisikule taandatult inimese võimetusel, kasvatusel, teadmistel, keskkonna eripäral ja ühiskonna väärtushinnangutel põhinev tahe ja harjumus liikluses kehtivaid norme järgida ja kaasliiklejatega arvestavalt käituda. Sagedasti on antud hinnanguid liikluskultuuri tasemele ja räägitud vajadusest Eesti madalat liikluskultuuri tõsta. Samas ei ole piisavalt püütud lahti mõtestada selle termini sisu – räägitakse ühest või teisest abinõust, mille rakendamine peaks sealsamas tõstma ka liikluskultuuri taset tervikuna. Reaalsuses see kahjuks nii lihtsalt ja otseses seoses ei toimi. Liikluskultuuri muutus on pikaajaline protsess ja selle taseme paranemine eeldab inimese käitumist kujundavate paljude tegurite järjepidevat mõjutamist ning soovitud hoiakute ja käitumise kujunemiseks vajalike tingimuste loomist (Sellenberg, s.a.).

Maanteeameti ja Politsei-ja Piirivalveameti ühises kokkuvõttes lõppenud liiklusaasta kohta on kirjeldatud liiklusohutuse olukorda, liiklejate hoiakuid ja muutusi käitumises, ennetustegevust ning avastatud liiklussüütegusid. Antud kokkuvõttest selgus, et 40% kõikidest mullu liikluses hukkunutest olid jalakäijad ja jalgratturid. Samuti selgus, et kõige rohkem jalakäijatega liiklusõnnetusi toimus 2015. aastal Tallinnas (197), Tartu linnas (36), Narvas (29) ja Harju maakonnas väljaspool Tallinna linna (23). Kõige rohkem hukkus jalakäijaid Tallinnas (9), Harju maakonnas väljaspool Tallinna (4) ja Tartu linnas (3) (Maanteeamet, 2015).

Maanteeamet on monitoorinud erinevate liiklejate liikluskäitumist. 2015. a. liikluskäitumise monitooringu järgi oli lastel turvavarustuse kasutamise tase kõrge: esiistmel 97,2% ning tagaistmel 95,6%. Kõige vähem kasutatakse turvavarustust väikestes linnades, (keskmise tase 92,0%) ja kõige rohkem maanteedel (keskmise tase 98,2%). Tallinnas ja teistes linnades on turvavarustuse kasutamise tase suhteliselt võrdne -

Tallinnas 97,1% ja teistes linnades 97,4%. Võrreldes eelmise aastaga on turvavarustuse kasutamise tase paranenud juhtidel, lastel ja tagaistmel istujatel. Turvavarustuse kasutamine kõrvalistujatel on jäänud samale tasemele. Üldine pilt on positiivne - turvavarustust kasutatakse iga aastaga aina rohkem ja teatud kategooriates on näitajad saja protsendi lähedal (Maanteeamet, 2015).

Käesoleva töö autorina arvan, et eespool kirjeldatud hetkeolukord on oluline faktor laste ja noorte liikluskäitumise kujundamisel.

1.1.2. Liiklusohutusprogramm

Liiklusohutuse parandamiseks on Eestis loodud liiklusohutusprogramm, mis esmakordselt sai Riigikogu toetuse 2003. aastal. Antud programmi esmaseks strateegiliseks eesmärgiks oli, et aastaks 2015 ei hukuks Eestis liiklus rohkem kui 100 inimest. Programmi kolme etappi jooksul on lõppeesmärgiks kujunenud: vähendada Eestis 2015. aastaks liiklussurmade arvu võrreldes 2008-2010 aastate liiklussurmade keskmise arvuga ja saavutada olukord, kus liikluses ei hukkuks kolme aasta keskmisena enam kui 75 inimest aastas ja liiklusõnnetustes vigastatute arv ei ületaks 2013-2015 aastate keskmise väärtusena 1500 aastas (Maanteeamet, 2015).

Aastateks 2016-2025 koostatava liiklusohutusprogrammi ja selle rakendusplaani aluseks on võetud Nullvisiooni filosoofia. Uus liiklusohutusprogramm koostatakse Transpordi arengukava kaudu „alamprogrammina“ kümneks aastaks.

Programmi üldeesmärgiks on liiklussurmade ja raskete vigastuste vähendamine poole võrra, et aastaks 2025 ei hukkuks Eesti liikluses enam kui 40 inimest aastas ja raskesti vigastatute arv ei ületaks 330 inimest aastas. Lähtutakse printsipi, et iga liiklussurm on ärahoitav!

Eesmärkide saavutamiseks keskendutakse transpordisüsteemi kolmele peamisele liiklusohutust mõjutavale valdkonnale:

- vastutustundlik ja ohte tajuv liikleja;
- ohutu sõiduk;

- ohutu keskkond.

Esimene rakendusplaan koostatakse aastateks 2016-2019 sisaldades konkreetseid tegevusi, nende alg- ja lõpptaset, mõõdikuid, rahastust ning vastutavaid ametkondi. Igal aastal lisandub rakendusplaani üks planeeritav aasta (Maanteeamet, 2015)

1.2. Liikluskasvatuse olemus ja tähtsus

Psühholoogia õppejõud Katrin Kullasepp on öelnud: „Kui kõik liiklejad hakkavad liiklema õigesti, siis on see arvatavasti ka ühele rikkujale ebamugav, olla üksinda rikkuja“ (Grünberg, s.a.).

Nii nagu igasugune kasvatus peab ka liikluskasvatus algama varakult. Esimesed õpetajad ja eeskujud andjad on vanemad. Võtab ju laps omaks kodus käibivad normid ning sobitab nendega oma käitumise. Kodust saab laps alateadlikult kaasa eeskujud kogu eluks, omandab käitumise alustõed, suhtumise liiklusesse ja ümbritsevasse liikluskeskonda. Kõik see kujuneb vanemate ning teiste täiskasvanute liikluskäitumise jäljendamisenä. Vanemaid toetab lasteaed oma sihipärase õppetegevusega ning liikluskasvatuse eesmärkide realiseerimine oleneb sellest, kuidas õpetaja kasvatab, milline on tema liikluskasvatustegevus. Oma tegevuse otstarbekuse ja taotluse põhjendamisel lähtub õpetaja riiklikult kehtestatud õppekavast, oma kogemustest ja kasvatusteadmistest. Liikluskasvatust ei ole võimalik läbi viia eraldi, ühe tegevusena, kasvatusena eri osana. See on pidev kogu elu vältel (Sellenberg, s.a.).

1.2.1. Koolieelikute liikluskasvatus

Koolieelik tegutseb liikluses ohutult ikka veel ainult täiskasvanu järelevalve all ja suunamisel, võttes liiklusest osa jalakäijana ja üha enam jalgrattal või autos. Ohutuse eest vastutab endiselt täiskasvanu. Koolieelses eas suurenevad lapse võimalused liikluskäitumise õppimiseks eeskujude toel. Sõnaliste selgituste andmine muutub lihtsamaks tänu lapse mõtlemise ja keele mõistmise arengule. Laps on siiski veel olulisel määral "reisija" üha pikematel teekondadel, aga sageli ka lühikestel (Keskinen, 2014).

Iga laps peab teadma ja tundma tänaval teda ümbritseva liiklussituatsiooni iseloomu ja tüüpilisi liiklussituatsioone, mis võivad põhjustada õnnetusi ning oskama neid ohuolukordi vältida. Laps peab omandama liiklussituatsiooni jälgimise ja hindamise kogemused. Laps õpib sellest, mida ta näeb ja kogeb. Kogemusi saab ta mängides ja liikudes. Koolieelses eas on tundmustel tähtis koht. Lapsed on väga emotsionaalsed, matkides ümbritsevate inimeste käitumist ja tegevusi. Kujunevad harjumused, mis tihti jäävad püsima kogu eluks. Kujundada uusi harjumusi on aga tunduvalt hõlpsam kui muuta vanu. Lapse eksekutiivsed funktsioonid arenevad nii, et 5-7-aastased valdavad juba üsna hästi erinevaid eksekutiivse funktsiooni tegevusi, olgugi et 5-7-aastastel on tähelepanuväli endiselt rohkem paremale poole suunatud. Vanusevahemikus 5-11 eluaastat areneb lastel võime impulsse kontrolli all hoida ja seejärel oskus häirivaid tegureid inhibeerida ja pöörata tähelepanu teadlikult soovitud suunas. Visuaalse otsingu strateegiates toimub 7. ja 8. eluaasta paiku oluline areng (Keskinen, 2014).

Tänapäeval on tihedas liikluses osalemine lapsele sageli keeruline ja ohtlik. Täiskasvanute liikumisvõimalusi parandades on osatud laps unustada. Turvalisuse nimel ei tohi last „tarastada“ kitsale alale, vaid teda tuleb õpetada liikuma ohutult. Liikluskeskkond ja liiklus mõjutavad otsustavamalt, kui lapse vanus seda, kus ja kuidas võib liikuda. Vanemad ja õpetajad võivad mõjutada niihästi lapse liikumist kui ka tema liikluskeskkonda. Ilma liiklemist harjutamata pole võimalik õigesti käituda tänaval liikluses. Õiged liiklemisharjumused on liikluseeskirjade täitmise aluseks (Maanteeamet, 2001).

Kooli minek toob endaga kaasa märgatava iseseisvumise ka liiklemisel. Paljude jaoks tähendab üleminek täiskasvanu järelevalve all liiklemisest iseseisvale ja sageli veel sõprade seltskonnas liiklemisele märgatavat tegevuspiiri laienemist nii füüsiliselt, kuid eriti just psüühiliselt. Laps liikleb jalgsi, jalgratta, rula, tõukeratta, koolibussi või ühistranspordiga (Keskinen, 2014).

Arvan, et lapse liikluskasvatuse eest vastutavad eelkõige ikkagi tema vanemad ja lapse arengut toetavad lasteaia õpetajad. Nii vanemate kui ka lasteaiaõpetajatega on laps päevast päeva koos ja läbi nende eeskuju kinnistuvad lapsele ka käitumismallid, mille järgi joonduda.

1.2.2. Liikluskasvatust reguleerivad õigusaktid

Liiklusseaduse § 6 lõike 2 alusel on kehtestatud laste liikluskasvatuse kord. Selle määrase järgi on liikluskasvatuse läbiviijad lapsevanemad ning lasteasutused ja koolid. Lisaks sätestab määrus, et õpetajad juhendavad ning informeerivad lapsevanemaid, kuidas lastele ohutu liiklemise põhitõdesid selgitada. Kohalik omavalitsusüksus on liiklusohutuse, sh liikluskasvatusest teavitamise tagaja oma haldusterritooriumil (Riigi Teataja, 2011).

Lasteasutuse õppekava on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, sealhulgas ka liikluskasvatuse osas. Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava sätestab, et õppekava koostamisest ja arendamisest võtavad osa lasteasutuse pedagoogid, kaasates lapsevanemaid. Lasteasutuse õppekavas esitatakse muuhulgas õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti. See on oluline ka liikluskasvatuse planeerimisel (Riigi Teataja, 2008).

Liikluskasvatuse eesmärk näeb ette alushariduse raamõppekavas järgnevat:

- ohutu liiklemise õpetamist tänaval liigeldes lähtuvalt lasteaeda ümbritsevast liikluskeskkonnast;
- liiklemise erinevusi linnas ja maal;
- lasteaia territooriumi ja ümbritseva liikluskeskkonna kaardistamist;
- kuulamisoskuse arendamist õppekäikudel tänaval liikudes, heli suuna määramist;
- ühistranspordi kasutamise reegleid, õppekäike kasutades ühistransporti;
- erinevate liiklusvahendite otstarbe tutvustamist, tegevuste võrdlemist;
- turvalisus autos, turvavöö kasutamise vajalikkust;
- automänge;
- liiklemist pimedal ajal lasteaia väliterritooriumil, helkuri kasutamise õpetust;
- jalgratturi koolitust lähtuvalt lasteaia kehtestatud jalgrattaga sõitmise korrale;
- liikluseeskirja kui õigusakti tutvustamist, seadus mis on täitmiseks;
- seaduskuulekust liikluses;

- liiklusmärkide tutvustamist - liiklusmärgid jalakäijale, jalgratturile, sõidukijuhile;
- liiklusmärkide tähenduse lugemise oskuse arendamist;
- tutvustada, kuidas tegutseda liiklusõnnetuse korral, oskus kutsuda abi, hädaabi numbri valimise õpetamist;
- teavitada lapsi liiklusõnnetuste tekkimise põhjustest ja selle võimalikest tagajärgedest (Sellenberg, s.a.).

1.3. Lapsevanema roll ja eeskuju

Kui lapsed on väiksed, on nende turvalisusega seotud probleemid „täiskasvanute mure“, kuid täiskasvanute tähtsus ohutuse tagajana või vähemalt võimalikuks muutjana püsib vähemalt seni, kuni laps on jõudnud juhiloa taotlemise ikka, tõenäoliselt aga terve elu. Kasvatus ongi alguses suunatud lapsevanematele, kes oma igapäevase tegevusega loovad aluse lapse ohutule liikluskäitumisele. Lapsele suunatud kasvatus keskendub alguses ohutute tegutsemisviiside juurutamisele (turvaistmed, turvavööd) ja noorte puhul arusaamise lisamisele oma käitumise ja selle tagajärgede kohta (Keskinen, 2014).

Iga vanematega või lasteaiarühmaga koos liikluses viibimine on lapsele õppimisolukord, kus ta jälgib, kuidas täiskasvanud käituvad. Suhtumine liiklusse ja liiklejatesse kandub lapsele oma vanematelt ja teistelt täiskasvanutelt. Seisukohad võetakse märkamatuks omaks juba varakult ja neid on hiljem väga raske muuta. Laps võtab näiteks autos istudes vanematelt üle muid liiklejaid süüdistava hoiaku või siis teiste vajadusi mõistva, inimlikesse vigadesse mõistliku suhtumise. Kui täiskasvanud alati kinnitavad turvavöö nii esi- kui tagaistmel, siis on selline tegevus ka lapse jaoks normaalne ja vajalik. Täiskasvanud suudavad kogemuste ning parema tähelepanu- ja ettenägemisvõime tõttu lastest paremini olukordi ennustada, mistõttu nad käituvad liikluses teisiti, kui lapsed peavad tegutsema. Last tuleb õpetada, arvestades lapse iga ja talle tuleb põhjendada, miks just nii ühes või teises olukorras käituda (Maanteeamet, 2001).

Jenny Percer, Ph.D kirjutab oma uurimustöös laste ohutusõppe kohta jalakäijatena (*Child Pedestrian Safety Education*) September 2009 saadud tulemuste puhul järgmist: lapsevanemad hindavad sageli lapse teadmisi ja võimeid liiklejana üle. Nad tajuvad oma

lapsi teadlikumaten, kui nad tegelikult on. Varasemates vaatlustes hindasid lapsevanemad lapse teadmisi ja käitumist liikluses kõrgemaks tegelikust olukorrast ja seda eriti 5-6 aastaste laste seas. Lapsevanemad eeldasid, et nende nooremad (5-6 aastased) lapsed on teadmistelt ja käitumiselt liikluses samal tasemel kui 9-10 aastased lapsed. Lapsevanemad arvavad, et lapsed järgivad nende poolt antud õpetusi liikluses ohutult liigelda, rohkem kui nad seda reaalselt teevad. Seepärast usaldavad lapsevanemad lapsi kui liiklejaid ka rohkem kui nad seda tegelikult teha võiksid. Vanemate arvates suudavad 8 aastased lapsed iseseisvalt ohutult teed ületada. 7,6 aastased lapsed on nende arvates võimelised ohutult teed ületama koos oma eakaaslastega.

Lapsevanemad õpetavad oma lastele kõige enam:

- vaatamist mõlemale poole, enne tee ületamist (100%);
- sümbolite „kõnni/ära kõnni“ tähendust (80%);
- peatu, enne kui teed ületad (70%);
- valgusfooris olevate värvide tähendust (70%);
- vilkuvate sümbolite/tulede/märkide tähendust (63%);

(Child Pedestrian Safety Education 2009, 14).

SWOV (*Institute for road safety research*) 2011.a märtsikuu artiklis on välja toodud tulemused laste liiklustravalisuse kohta, s.h lapsevanemate eeskujul roll. Hollandis läbiviidud küsitluses selgus, et enamus lapsevanemaid on veendunud, et ennekõike nemad peaksid olema need, kes õpetavad oma lastele liikluses käitumist. Samuti on vanemad väga teadlikud sellest, et just nemad näitavad lastele eeskujul. Seega käituvad nad liikluses teadlikult paremini lastega koos olles. Kui lapsevanemad on koos lapsega liikluses, siis nad pööravad eriti tähelepanu võimalikele ohuteguritele. Nad parandavad lapse käitumist eksimuste korral. Uuringust selgus, et kuigi lapsevanemad väärtustavad ennast peamiste õpetajatena liikluskasvatases ei näe nad vajadust saada rohkem informatsiooni kuidas oma lapsi õpetada, ei kasuta väga tihti n.n ennetavat tüüpi selgitust. Uuringu tulemusel SWOV soovib leida nutikaid ja huvitavaid viise vanemate kaasamiseks ja teavitamiseks kuidas nad saavad õpetada oma lapsi liikluses ning võimalusena pakuvad et sarnaste muredega lapsevanemad võiksid ühineda (Institute for road safety research 2011, 2)

1.4. Õpetaja roll ja eeskuju

Missioonitundega õpetaja tunnetab oma ühiskondlikku rolli: ta on huvitatud, et tema kasvandikest saaksid tublid kodanikud, ning pühendab selle eesmärgi saavutamisele kogu oma ande ja energia (Õunapuu, 2003, 18).

Õpetaja on liikluskäitumise keskkonna aktiivne liige. Õpetaja ülesanne on luua õppimist toetav ja õppimise aspektist toimiv liikluskeskkond. Eesmärgiks on see, et õpikeskkond pakuks lapsele ühelt poolt probleeme ja teiselt poolt vahendeid nende lahendamiseks (Kongi, 2006, 5).

Õpetaja kavandab rühma õppeprotsessi nädalaplani põhiselt. Liikluskasvatases on oluline lõimida liikluse teema nädalakava tegevustesse ja rühma igapäeva ellu. Mõned näited sellest, kuidas on võimalik lõimida 6-7- aastaste laste õppe ja -kasvatustegevusse erinevaid tegevuste liike:

1. näiteks tegevusliigi vaatlemine ja uurimine. Vaatlusi läbi viies tuleb meele pidada, et väikelaps näeb kõige silmatorkavamaid detaile ja eristab objekte.
2. teine näide on selline tegevus nagu liikumine. Liikumine pakub lapsele emotsionaalset rahuldust, tugevdab lapse närvisüsteemi ja üldist tervist. Laps õpib tunnetama keha. (Sellenberg, s.a.).

Maanteeamet on tellinud uuringud 2012. ja 2015. aastal Eesti lasteaedades liikluskasvatuse läbiviimise kohta. Nende uuringute järgi kõige suurem roll liikluskasvatuseks vajaliku keskkonna loomisel on rühmaõpetajatel, aga ka juhtkonnal - vastavalt ligi 86% ja 85% lasteaedadest arvavad, et nende roll on väga suur või suur. Lasteaia-välistest osapooltest panustavad vajaliku keskkonna loomisesse enam-vähem võrdsel määral ka lapsevanemad ja kohalik omavalitsus. Lastevanemate teavitamine liikluskasvatustest toimub peamiselt läbi kampaaniaplakatite (70%). Vanemate kaasamine toimub kõige enam läbi laste ja vanemate ühiste ürituste ning koosolekute (veidi üle poole lasteaedadest). Nii oli see ka aastal 2012. Lasteaiad tegid märkusi lastevanemate suunas (ca 5%). Toodi välja nii vanemate halba eeskujut lii kluses, ükskõikset suhtumist kui ka näiteks seda, et lapsevanemad eiravad kokkulepituid reegleid lasteaia ja perede vahel (või et suhtlemine

lastevanematega jääb napiks) või ei toeta lasteaia õpetusi (näiteks: jalgrattaga sõites ei kanta kiivrit, autos ei kinnitata turvavööd jne.) (Maanteeamet, 2015).

Kaardistavas kordusuuringus „Liikluskasvatuse korraldamine koolieelsetes lasteasutustes „2015“ selgus, et viimase kolme aasta jooksul on saanud õpetajad liikluskasvatuse alast koolitust suuremas osas lasteaedadest, vaid 10% mainisid, et nende õpetajad ei ole vastavatel koolitustel käinud. Kõige sagedasem on olnud osalemine koolitusel Lasteaiarühma saatja (70% lasteaedadest). Õpetajatel on olnud võimalus osa võtta ka õppe - või infopäevadest aineseksioonides, mille raames käsitleti liikluskasvatuse temaatikat (39% lasteaedadest). Spetsiaalset liiklusteemalist koolitust (sh konverentsid, seminarid, liiklusteemalised infopäevad) on saanud mõned pedagoogid ligikaudu kolmandikus vastanud lasteaedadest. Koolitusel „Liikluskasvatus lasteaias“ on käinud õpetajad vaid viiendikus lasteaedadest (Maanteeamet, 2015).

1.5. Koostöö lapsevanema ja õpetaja vahel koolieelikute liikluskäitumise kujundamisel

Sageli arvatakse, et lasteaiaõpetajad ei tunne piisavalt huvi vanemate tõekspidamiste vastu. Samas suurem osa lapsevanematest hakkab enam hindama seda, et lasteaiast saab laps selliseid kogemusi, mida ei saa anda perekond: teiste laste seltskond, stimuleeriv keskkond ja professionaalne arengut arvestav õpetamine. Need vanemad võtavad ka ise aktiivselt osa lasteaiaelust ja hindavad vastastikuse koostöö tähtsust. Koostöö võtmeks on lasteaia muutmine vanematele avatuks. Lapsevanemad peavad saama võtta osa tegevustest. Alates lühikesest külastusest kuni kogu päeva veetmisele lasteaias. See on hoopis erinev ühistest pidudest ja koosviibimistest, kus lapsed esinevad. Vanemate tulek lasteaia rühma on uus situatsioon. Lapsevanemad õpivad lasteaias olemise jooksul uusi oskusi ja teadmisi, kuidas lapse mängu suunata, kuidas selles osaleda. Mõnikord võivad nad ka ise õppida kombeid ja käitumist. Kindlasti aga saavad täpsemalt tundma õppida lasteaia õppekava ja seda, mida kujutab endast alusharidus. Nad õpivad ka esitama lapsele võimete kohaseid nõudmisi, mis on ääretult oluline selleks, et mitte tekitada käitumisprobleeme. Vanemad õpivad aru saama, et nendega arvestatakse, et neil on õigus esitada oma arvamusi, osaleda aruteludes, koostada ühist plaani oma lapse arendamiseks või tema probleemide lahendamiseks. Vanemad õpivad paremini tundma õpetajaid, nende suhtlemisstiili, oskust

lahendada erinevaid olukordi. Lapsed näevad, et lasteaias on kõik neile kallid inimesed oodatud, kõigisse suhtutakse hästi. Nad tunnevad end turvaliselt, kui oma inimene on lähedal (Maser, Varava, 2003).

Laste liikluskasvatuses tuleb lasteaija õpetajate ja vanemate koostööle rohkem tähelepanu pöörata, seda arendada. Seda toetab 2015 a. maanteeameti poolt läbiviidud uuringu „Liikluskasvatuse korraldamine koolieelsetes lasteasutustes“ tulemused.

Uuringus osalenud lasteaedade küsitluse vastustes on läbivalt mainitud, et koostööd lastevanematega tuleb veelgi suurendada, kuna lapsevanemad on oma lastele suureks eeskujuks. Samas on küsitlustulemustes läbivalt mainitud, et koostööd lastevanematega tuleks siiski veelgi suurendada, kuna lapsevanemad on oma liikluskäitumisega lastele suureks eeskujuks.

2. UURIMUSLIK OSA

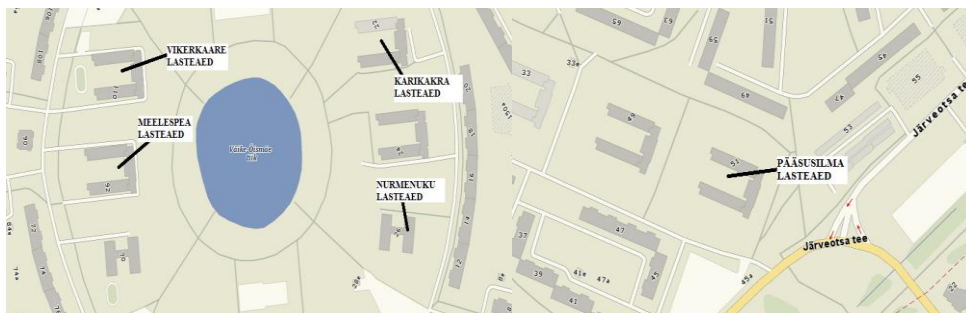
Käesoleval lõputööl on kaks eesmärki:

1. Uurida vanemate teadlikkust oma koolieelikust lapse valmisolekust iseseisvalt liikluses toimetulekul, oma rollist eeskujuna ning sihipärastest tegevustest lapse liikluskäitumise kujundamisel;
2. Uurida õpetajatepoolset liikluskasvatusalase tegevuse läbiviimist koolivalmiduse saavutamiseks ja lapse iseseisvaks liiklemiseks ette valmistamisel.

Püstitatud eesmärkide saavutamiseks on töö autor seadnud järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas tajuvad lapsevanemad oma eeskuju tähtsust lapse liikluskasvatuses?
2. Milliseid liikluskasvatusalaseid tegevusi vanemad ja õpetajad koos lastega ette võtavad?
3. Kuivõrd õpetajad arvestavad õppeprotsessis laste ja vanemate liikluskäitumisega ja kuidas toetavad vanemaid laste liikluskasvatuses?
4. Millised on lastevanemate ja õpetajate hinnangud koolieelikute ettevalmistusele liikluses iseseisvalt toime tulekuks?

Lõputöö valimi moodustavad Haabersti linnaosa viie eestikeelse lasteaia koolieelikute vanemad ja lasteaia õpetajad. Uurimus viidi läbi järgnevates Haabersti linnaosades lasteaedades: Tallinna Meelespea Lasteaed; Tallinna Vikerkaare (Vikerkaar) Lasteaed; Tallinna Karikakra (Karikakar) Lasteaed; Tallinna Nurmenuku Lasteaed ja Tallinna Pääsusilma (Pääsusilm) lasteaed. Neli lasteaeda asuvad ümber Väike-Õismäe tiigi sama tänava ääres. Pääsusilma lasteaed asub teistest eraldi Järveotsa tee ääres. Järgneval joonisel (Joonis 1) on välja toodud lasteaedade paiknemine Haabersti linnaosas.



Joonis 1. Lasteaedade asukohad ja nimetused (kaart.delfi.ee)

Uuringu valimi moodustavates lasteaedades käib kokku 196 koolieelikut ja neid õpetab kokku 20 õpetajat.

Uurimuse läbiviimiseks käisin märtsi alguses igas lasteaias kohapeal ja suhtlesin hilisemalt nii telefoni kui ka elektronposti teel õppealajuhatajatega. Teiste hulgas andis mulle nõusoleku küsitluses osalemiseks ka Lasteaia Karikakar õppealajuhataja. Kahjuks 17.04.2016 teatas ta, et lasteaed ei osale küsitluses ja veebipõhist küsimustiku lapsevanematele edastatud ei ole. Seega antud lasteaiast ei vastanud küsitlusele ühtegi lapsevanemat ega õpetajat ning sellest lasteaiast on saadud ainult vaatlusandmed. Kokkuvõtteks jäi antud uuringu lõppvalimiks nelja lasteaia koolieelikute (150) vanemad ja õpetajad (16).

2.1. Uurimistöö meetod

Uurimisküsimustele vastuste leidmiseks kasutasin lasteaedade ümbruse vaatlust, koolieelikute lapsevanematele ja lasteaiaõpetajatele elektronposti teel laialisaadetud veebipõhiseid küsitlusi. Vaatluse käigus jälgisin iga lasteaia juures, millist liikumisviisi kasutatakse enim lasteaedadesse jõudmiseks ja kui eeskujulikud on lapsevanemad koos lapsega liigeldes. Vaatluse käigus pöörasin ka tähelepanu ohtlikumatele liiklussituatsioonidele ja ohukohtadele liikluskeskonnas.

Koolieelikute lapsevanemate küsitluses uurisin, kas nad on teadlikud oma eeskuju mõjust; kas ja kuidas pööravad tähelepanu oma lapse liikluskasvatusele, sh tulevase koolitee planeerimisele ja lapse iseseisevale liikluses osalemisele. Samuti uurisin lapsevanemate

hinnanguid oma lapse iseseisvale toimetulekule liikluses ja lasteaia liikluskasvatusealasele tegevusele. (Lisa 1).

Koolieelikute õpetajate küsitluses uurisin, kas nad on teadlikud oma eeskuju mõjust, milliseid liikluskasvatusalaseid tegevusi on nad läbi viinud lastega. Samuti uurisin õpetajate hinnanguid oma rühma laste iseseisvale toimetulekule liikluses ja lapsevanemate liikluskasvatusealasele tegevusele. Lisaks uurisin õpetajate käest, kuidas nad suunavad ja kaasavad lapsevanemaid lapse liikluskäitumisharjumuste kujundamisel. (Lisa2).

2.2. Uurimistulemused

Alljärgnevalt on kirjeldatud vaatluse tulemused, lapsevanemate küsitluse ja õpetajate küsitluse peamised tulemused ning nende tulemuste võrdlev analüüs.

2.2.1. Vaatluse tulemused

Vaatlust teostasin ajavahemikul 11.04 - 13.04.2016.a. ja 18.04 - 19.04.2016.a. kella 7:50 - 8.55. Vaatluse läbiviimisel kasutasin pildistamiseks fotoaparaati Nikon Coolpix ja tegin vabas vormis märkmeid.

Läbiviidud vaatlustest selgus, et kõige rohkem viivad lapsevanemad oma lapsi lasteaeda sõidukiga. Teisel kohal olevaks liikumisviisiks on jalgsi lasteaeda minek ja kolmandaks liikumisviisiks jalgrattal või tõukerattal sõitev laps, keda saadab lapsevanem.

Arvestades asjaolu, et neli lasteaeda (Meelespea, Vikerkaare, Nurmenuku, Karikakar) asuvad peaaegu teineteise kõrval, kattuvad nende puhul ka sarnased ohukohad. Lasteaedade Meelespea, Vikerkaare, Nurmenuku ja Karikakra puhul hindasin ohukohaks märgistatud ülekäiguraja puudumist lasteaedade vahetus läheduses, mis raskendab oluliselt võimalust ületada ohutult sõiduteed. Nende lasteaedade vahetusläheduses asub teel kiiruspiirik, kuid hinnates kohapeal liikluskolukorda, saab järeldada, et see ei ole piisav abivahend selleks, et lähenevad sõidukid hoo maha võtaksid. Erandina saan välja tuua Pääsusilma lasteaia, kus olid ainukesena paigaldatud reguleerimata ülekäiguraja liiklustähised.

Kõigi viie lasteaia puhul tootsin välja kaks asjaolu:

1. lapsevanem koos lapsega jääb teel lasteaeda parklas pargitud sõidukite varju ja muutub seega sõiduteel liikuvale sõidukile õigeaegselt märkamatuks;
2. samuti on lasteaedade vahetus läheduses olevatel väga kitsastel tänavatel liiga suur liiklustihedus tiptunnil.

Positiivsed tähelepanekud:

- Vikerkaare ja Pääsusilma lasteaia lapsed ja lapsevanemad, kes liikusid jalgrattaga, kandsid peas kiivrit;
- kõigi viie lasteaia puhul saab positiivsena ära märkida, et lapse transportimisel kasutati nõuetekohaselt turvavarustust.

Negatiivsed tähelepanekud:

- Karikakra lasteaias lapsed ega vanemad, kes liikusid jalgrattaga, ei kandnud kiivrit;
- lasteaedade Karikakar, Vikerkaar ja Pääsusilm juures parkisid mõningad lapsevanemad oma sõiduki otse lastaia värava ette see raskendas omakorda jalgsi liikuvate lapsevanemate ja laste väravast sissepääsemist. Tähelepanu mainib seejuures fakt, et lasteaia parklas oli sel hetkel vabu parkimiskohti.

Vaatluse osas saab kokkuvõtvalt öelda, et valdav enamus lapsevanemaid on siiski heaks eeskujuks oma lapsele ja teevad endast oleneva, et tema laps jõuaks elusalt ja tervelt lasteaeda ja sealt tagasi koju. Vaatluse tulemused on täpsemalt toodud lisas nr 3.

2.2.2.Lapsevanemate küsitluse tulemused

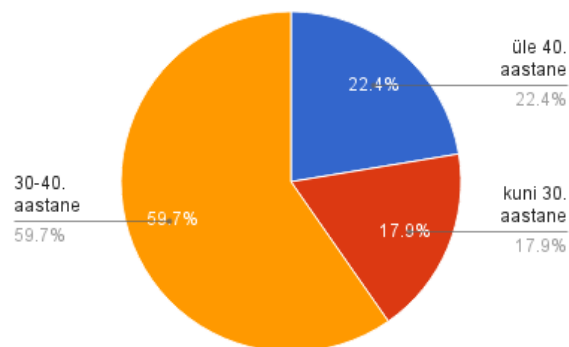
Küsitlus saadeti kokku nelja lasteaia 150 koolieeliku vanemale. Küsitluse saatsin laiali 31.03.2016.a. ja esialgu määrasin vastamise tähtajaks 14.04.2016. Kuna küsitlusele vastamise aktiivsus oli vähene, pikendasin seda nädala võrra selliselt, et viimane päev vastamiseks oli 22.04.2016.a.

Allpool olevas tabelis on välja toodud uuringus osalenud lasteaedades vastanud koolieelikute lapsevanemate arvud. Kokku vastas küsitlusele 150 koolieeliku lapsevanematest 67 (45%).

Tabel 1. Lapsevanemate valim

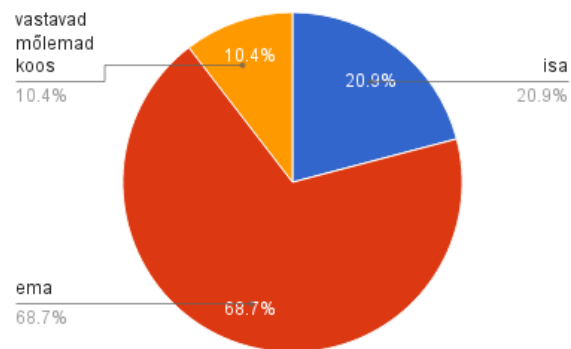
Asutus	Lapsi kokku 150	Lapsevanemaid vastas kokku 67(45%)
Tallinna Lasteaed Pääsusilm	21+24 (45)	25
Tallinna Lasteaed Nurmenuku	23	16
Tallinna Vikerkaare Lasteaed	23+14 (37)	15
Tallinna Meelespea Lasteaed	22+23(46)	11

Allpool oleval joonisel on näha, et vanuselt kõige rohkem oli vastanute seas 30-40 aastaseid lapsevanemaid - 59,7%. Kõige vähem osales küsitluses kuni 30. aastaseid lapsevanemaid.



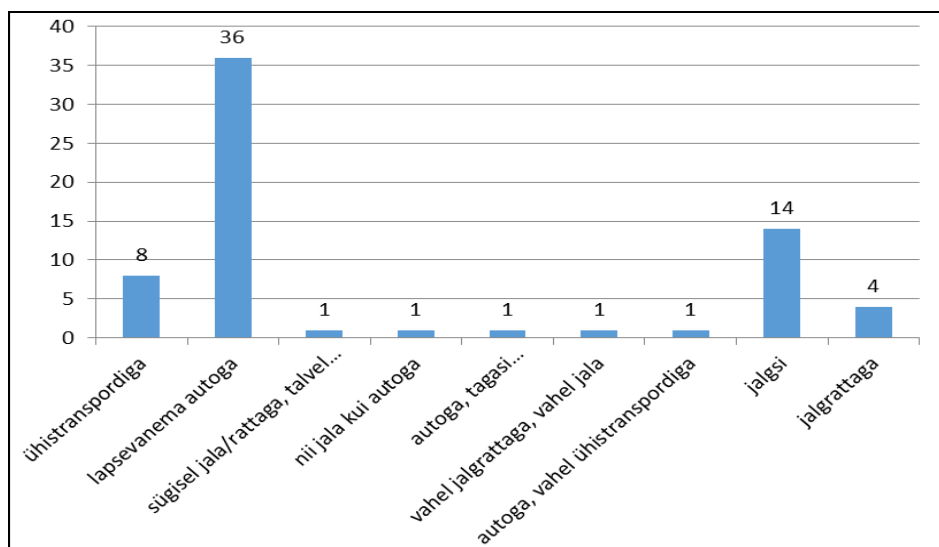
Joonis 2. Vastanute vanus

Nagu on näha järgneval joonisel, siis kõige rohkem oli vastanute seas emasid (68.7%). Lõputöö tegija jaoks oli üllatus see, et 20,9% vastanutest olid isad. Tähelepanu pälvib ka fakt, et oli ka neid lapsevanemaid kes vastasid küsitlusele koos.



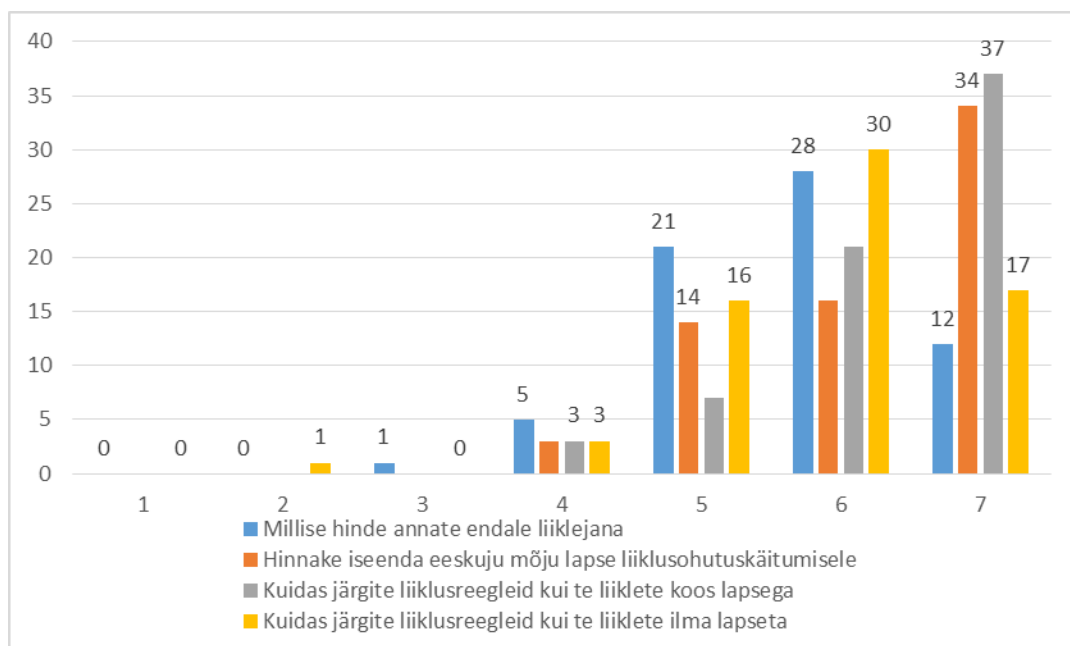
Joonis 3. Küsitlusele vastanute jagunemine soo järgi

Küsitluses uuriti laste- ja vanemate liikumisviise lasteaedadesse. Allpool oleval joonisel on näha, et üle poolte vanematest (53,7%) viivad oma lapse lasteaeda sõidukiga. Ülejäänud osa moodustasid jala lasteaeda kõndimine või jalgratta ning ühissõiduki abil kohale jõudmine. Lapsevanemate vastustest tuleb välja, et mõned lapsed liiguvad lasteaeda ja tagasi samal päeval erinevalt. Samuti tulevad erinevused sisse siis, kui tegemist on soojema või külmemaja ajaga.



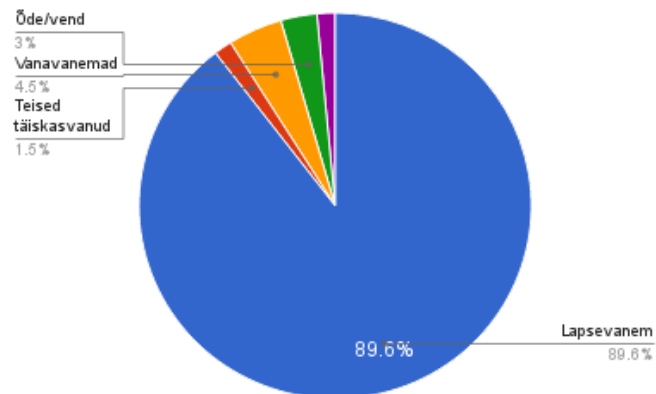
Joonis 4. Liikumisviis lasteaeda

Nagu on näha allpool asuval joonisel, siis 7- pallisel skaalal hindasid eeskujulikuks liiklejaks ennast kõigest 17,9% vastanutest. Enamus lapsevanemaid (41,8%) hindasid ennast hindegaga „6“. Enamus lapsevanemaid 89,6% peab siiski oma eeskujuliseks lapse liikluskäitumise väljakujunemisel. Enamus vanemad hindasid kõrgeimalt iseenda eeskujuliseks lapse liikluskäitumisele ja oma liiklusreeglite järgmisele. Küsitluses selgus, et 53,7% lapsevanematest järgivad alati liiklusreegleid, kui liiklevad koos lapsega. Lapseta liigeldes järgib alati liiklusreegleid millegipärast ainult 25,4% . Vanemate hinnang oma käitumisele on ka madalam.



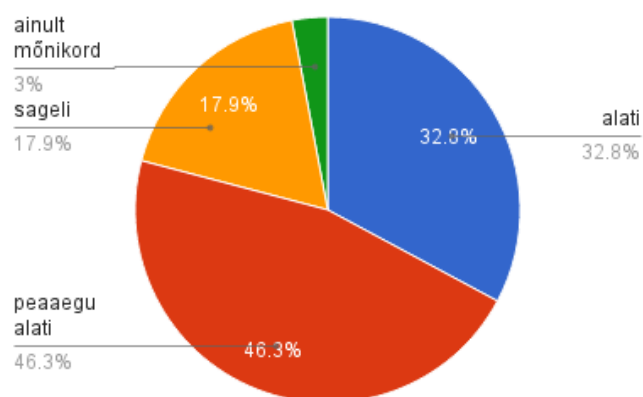
Joonis 5. Hinnang lapsevanema eeskujule

Järgneval joonisel nähtub, et lapsevanema arvates on lapsele kõige suurem eeskujuliseks liikluses eelkõige lapsevanem. Populaarsuselt järgnevad õpetajad, õed/vennad, sõbrad ja vanavanemad.



Joonis 6. Kes on lapsevanema meelest lapsele kõige olulisem eeskuju liikluses

Allpool asuvas sektordiagrammis nähtub, et küsitlusele vastanud lapsevanematest suurem osa (79,1%) pöörab alati või peaaegu alati tähelepanu oma lapse liikluskäitumise kujundamisele. Tähtsaks peetakse liiklusreeglite järjekindlat selgitamist ja erinevates olukordades käitumise õpetamist, et laps suudaks tulevikus iseseisvalt liikluses osaleda. (Tabel.2)



Joonis 7. Kui sageli pööratakse tähelepanu lapse liikluskäitumise kujundamisele

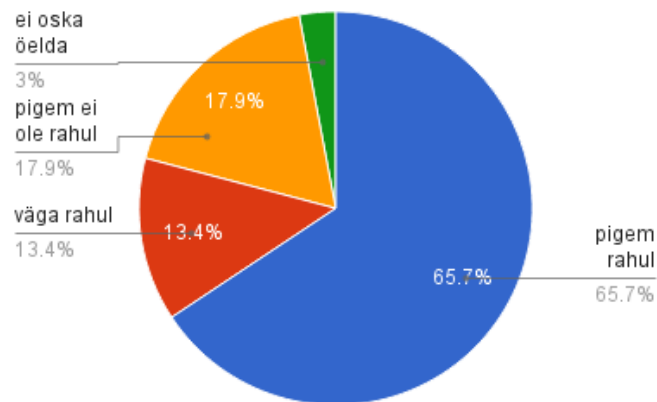
Tabel 2. Lapsevanema tegevused lapse ohutult liiklema õpetamisel

JALAKÄIJANA	<p>vaadeldakse ja arutatakse liikluses toimuvat; mängitakse liiklusteemalisi mängu; tehakse õppekäike; vaadeldakse lapse iseseisvat liikluses toimetulekut kõrvalt; harjutatakse õiges kohas sõidutee ületamist; jälgitakse valgusfoore; arutatakse koos lapsega üldiseid liiklusreegleid; räägitakse tagajärgedest, mis võivad juhtuda, kui tähelepanelikkus liikluses kaob.</p>
KAASREISIJANA	<p>kasutatakse ettenägelikult turvavööd; jälgitakse liikluses toimuvat: liiklusmärgid, foorid; selgitatakse erinevaid olukordi ja tagajärgi; õpetatakse, et juhti ei tohi sõidu ajal segada.</p>
ÜHIS- TRANSPORDIS REISIJANA	<p>selgitatakse lapsele, kus ühistransport peatub, kus maha peab minema; tagajärgedest kui peaks ühissõidukist maha jääma või minnakse kogemata vale sõiduki peale; viisakusreeglid; tuletan meelde et tuleb vastavast kohast kogu aeg kinni hoida juhul kui buss peaks pidurdama; õpetatakse jälgima seda, et mitte jääda sulgivate uste vahele.</p>

Lapse tulevase koolitee kohta küsides selgus, et 71,6 % lapsevanematest ei ole tulevast kooliteed veel läbi käinud. Seda on juba teinud 25,4% vanematest ning 19,4% plaanivad kooliteega tutvuda suvel. Ülejäänud lapsevanemad harjutavad lapsega kooliteed vahetult enne kooli või kooli alguses. Kaks vanemat (3%) ei pea vajalikuks oma lapsega tulevast kooliteed läbi käia.

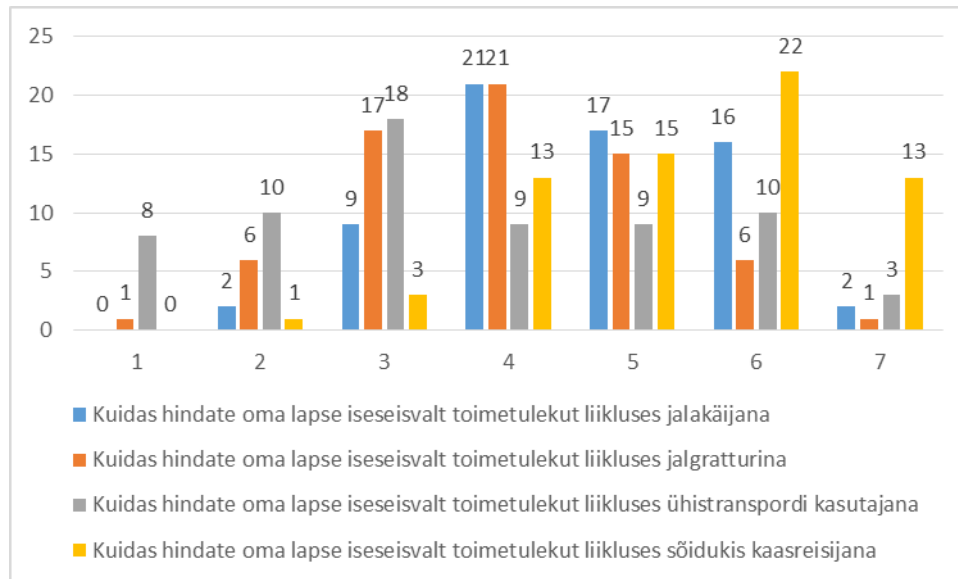
Küsitlusest selgus, et enamus lapsevanemaid viivad oma lapsi lasteaeda sõidukiga. Samuti vastati, et ka tulevikus hakkab laps käima kooli sõidukiga (31,3%). Teise liikumisviisina toodi välja jalgsi liikumist (29,9%).

Allpool oleval joonisel on välja toodud, kui rahul on lapsevanemad lapse liiklusalase ettevalmistusega. Vastanutest 79,1% vastas, et on väga või pigem rahul oma lapse liiklusalase ettevalmistusega. Pigem ei ole rahul 17,9 % ja ei oska öelda 2,9 %.



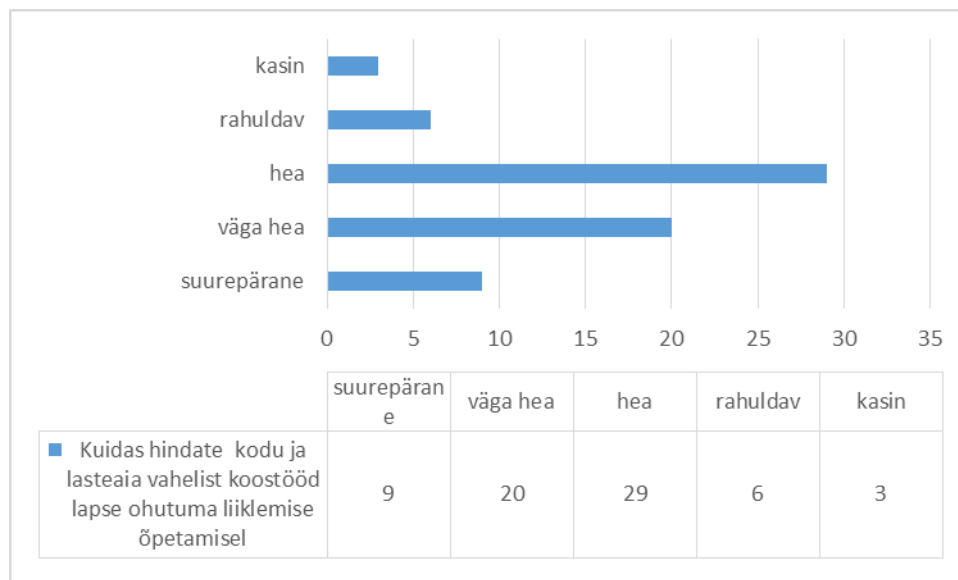
Joonis 8. Lapsevanema rahulolu lapse liiklusalase ettevalmistusega

Uurides lapsevanemate hinnangut lapse toimetulekule liikluses selgus, et kõige kõrgemalt hinnatakse iseseisvalt toimetulekut sõidukis kaasreisijana 52,2% (hinne „6“ ja „7“). Seda kindlasti põhjusel, et lapse tegevus on osaliselt piiratud ja ka vanema kontroll tema üle on tõhusam. Lapse iseseisvalt toimetulekut liikluses jalakäijana hindas 56,7% vanematest üldjoontes heaks (hinne „4“ ja „5“). Sarnaselt hindas ka 53,7% vanematest oma lapse jalgratturina toimetulekut. Nende vastuste põhjal võib arvata, et vanemate hinnangul on laps enda noore ea tõttu jalakäija ja jalgratturina liikluses ebakindlam ja seetõttu on ka lapsevanema hinnang madalam. Ühistranspordi kasutajana hinnatakse lapse toimetulekut kõige erinevamalt, 53,7% hindas väheseks või ebapiisavaks (hinded „1“ – „3“).

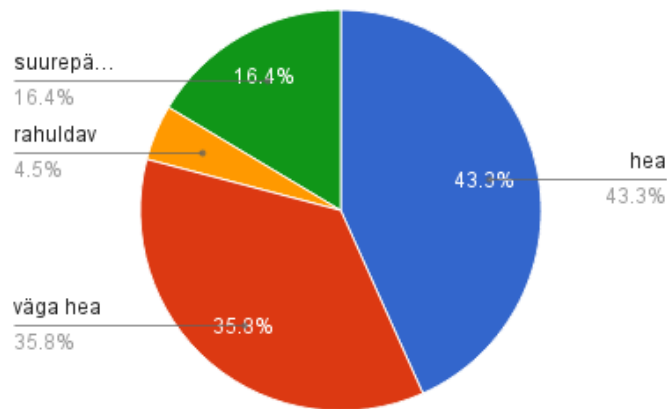


Joonis 9. Iseseisvalt toimetuleku hinnang

Allpool toodud joonisel on näha, et enamus vanemaid 43,3% vanematest hindasid kodu ja lasteaia vahelist koostööd suurepäraseks või väga heaks. Võib öelda, et rahul oli koostööga 86,6% vanematest. Ainult 4,5% hindas koostööd kasinaks.



Joonis 10. Kodu ja lasteaia vaheline koostöö hinnang



Joonis 11. Rahulolu õpetajate liikluskasvatusalase tööga lasteaias

Õpetajate liikluskasvatusalast tööd lasteaias hindasid lapsevanemad kõrgemalt kui koostööd: 52,2% hindas suurepäraseks või väga heaks, 43,3% heaks. Võib öelda, et rahul oli õpetajate liikluskasvatusalase tegevusega 95,5% vanematest.

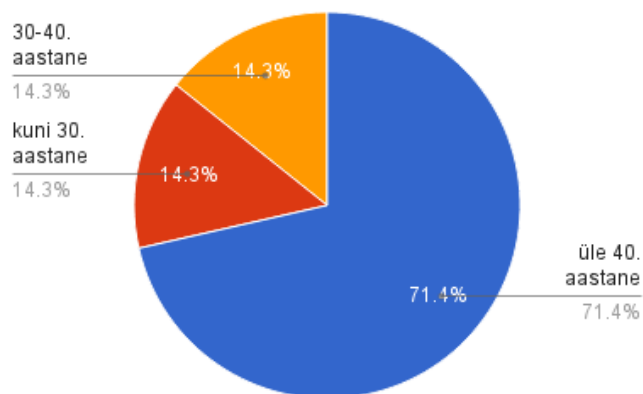
Ettepanekutest lasteaiale veel parema omavahelise koostöö heaks sooviti järgnevat: lapsed saaksid reaalseid liiklusolukordi läbi mängida; lasteaed korraldaks rohkem liiklusalaseid üritusi/väljasõite kus osalevad ka lapsevanemad.

2.2.3 Õpetajate küsitluste tulemused

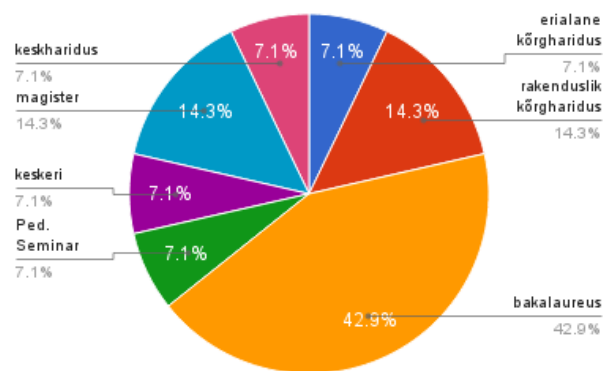
Õpetajatele mõeldud küsitluse saatsin laiali 07.04.2016.a. Esialgu määrasin vastamise tähtajaks 14.04.2016. Kuna küsitlusele vastamise aktiivsus oli vähene, pikendasin seda nädala võrra selliselt, et viimane päev vastamiseks oli 22.04.2016.a. Kokku vastas küsitlusele nelja lasteaia 16-st õpetajast 14 õpetajat (88%). Tallinna Nurmenuku lasteaiast vastas ka ühe rühma õpetaja abi.

Tabel 3. Küsitlusele vastanud õpetajad

Asutus	Rühm	Õpetajaid Kokku 18	Küsitlusele vastas 14
Tallinna Lasteaed Pääsusilm	Kaks Aiarühma (6-7a.)	4	4
Tallinna Lasteaed Nurmenuku	Aiarühm (6-7a.)	4	5
Tallinna Karikakra Lasteaed	Kaks Aiarühma (6-7a.)	4	0
Tallinna Vikerkaare Lasteaed	Aiarühm +liit- rühm (6-7a.)	2+2	1
Tallinna Meelespea Lasteaed	Kaks Aiarühma (6-7a.)	2+2	4
Kokku		20	14

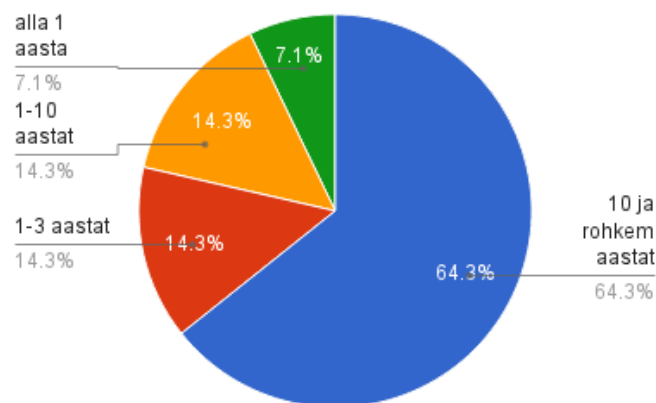


Joonis 12. Õpetajate vanus



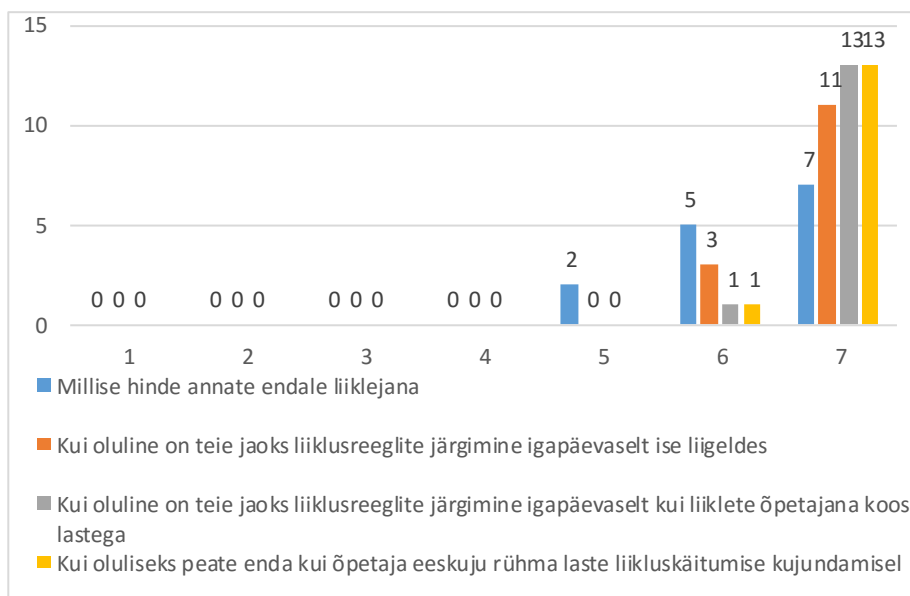
Joonis 13. Õpetajate haridus

Allpool oleval joonisel on näha, et kõige suurem tööstaaž vastanute seas oli 10 ja rohkem aastat. Küsitluse osalenud õpetajad olid enamuses üle 40. aastased ja kõrgharidusega.



Joonis 14. Õpetajate tööstaaž

Küsitluses osalenud õpetajatest 43% omas B-kategooria juhtimisõigust. Enamus õpetajaid liikleb igapäevaselt jalgsi ja autoga.

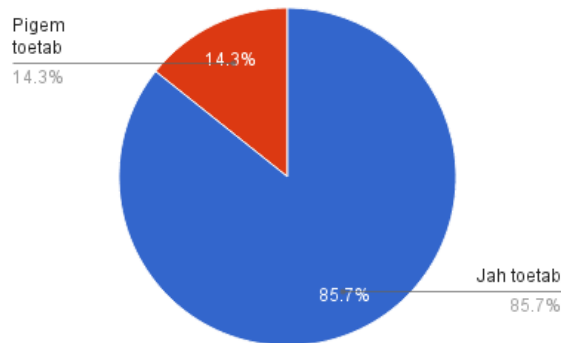


Joonis 15. Hinnang õpetaja eeskujule

Kõik õpetajad peavad kõige olulisemateks eeskujudeks lapsevanemaid, õpetajaid ja teisi täiskasvanuid. Küsitluses osalenud pooled õpetajatest hindavad ennast maksimumi vääriliseks, ehk eeskujulikeks liiklejateks. Küsitluses selgus, et enamus õpetajaid peab oluliseks liiklusreeglite järgimist nii üksi liigeldes kui ka koos lastega. Üksi liigeldes hindab ennast eeskujulikuks liiklejaks 11 õpetajat ehk 78 % (hinne 7), ülejäänud 3 õpetajat hindegaga 6. Koos lastega liigeldes jälgib liiklusreegleid alati 13 õpetajat (hinne 7) ja 1 õpetaja hindegaga 6.

Selleks, et pöörata tähelepanu oma rühma laste ohutusele kooliteel mängitakse nii rühmas kui ka liiklusväljakul läbi kooliteele jäävad võimalikud ohukohad. Samuti vaadatakse erinevaid ohutult liiklemisega seotud videoid. Õpetajad ja lapsed kannavad tänaval liigeldes helkurveste. Oma küsitluses uurisin, millised on olnud õpetajate olulisemad tegevused lapse, kui jalakäija, lapse, kui jalgratturi ja lapse kui kaasreisijana jaoks. Enim vastati: õppekäigud liiklusväljakule, tänavale, linna ja ohutu liiklemise uurimiseks; õppemängud, vaatlused, videod, vestlused. Abivahenditeks liikluskasvatuse läbiviimiseks kasutavad enamus õpetajad helkureid-helkurveste, jalgratta kiivreid, liiklusmärkide kaarte, liiklusteemalisi töölehti, erinevad raamatud, õppevideoid, mängu. Koostööpartneriteks nimetati enim Politsei-ja Piirvalveametit, Päästeametit ja lapsevanemaid.

Allpool oleval joonisel nähtub, et 85,7 % lasteaiaõpetajatest vastavad, et lasteaia õppekava toetab liikluskasvatuse läbiviimist.

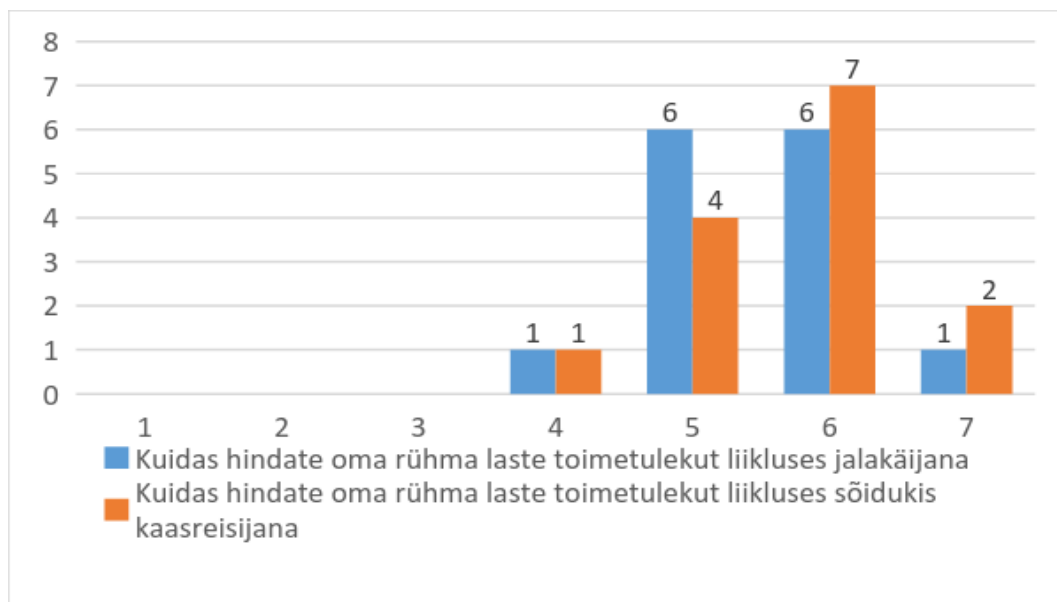


Joonis 16. Kuivõrd toetab lasteaia õppekava laste liikluskasvatuse läbiviimist

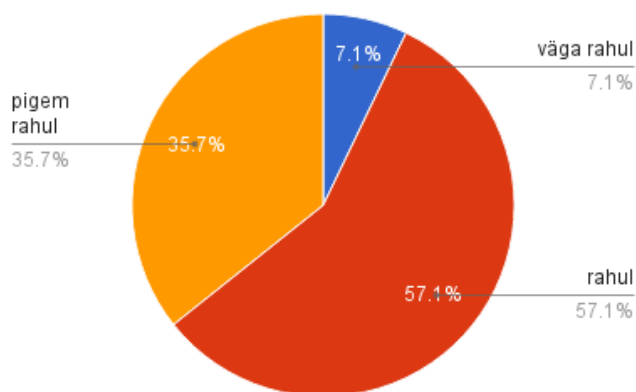
Seejuures rõhutati, et liikluskasvatust õpetatakse lastele õppekava järgi. Käiakse liiklusväljakutel, korraldatakse liiklusnädalaid. Uurimustöös selgus, et hommikuringides ja liiklusteemalistes vestlustes laste ja lapsevanemaga saavad õpetajad teada millised on lapse/pere liikluskäitumuslikud harjumused. Samuti saadakse palju informatsiooni puudutava kohta liiklusnädalatel.

Küsitlusest selgub, et õpetajad hindavad oma rühma laste arengut heaks.

Allpool jooniselt nähtub, et õpetaja hinnangud oma rühma laste toimetulekule sõidukis kaasreisijana on saanud kõrgema hinnangu, kui liikluses jalakäijatena (hinded „6“ ja „7“ andsid 64,3% õpetajatest). Jalakäijana liikluses osalemisel anti hindeks „6“ ja „7“ 50% õpetajate puhul.

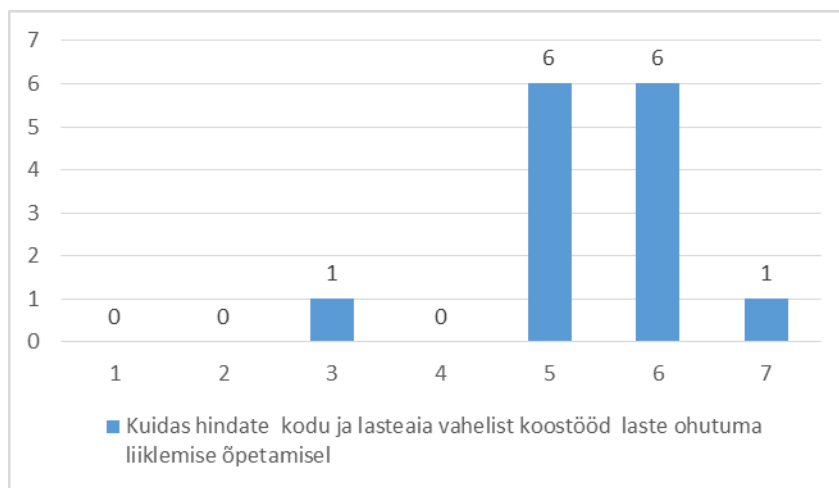


Joonis 17. Õpetaja hinnang lapse toimetulekule liikluses



Joonis 18. Õpetajate rahulolu liikluskasvatusalase tegevusega kodus/perekonnas

Küsidis õpetajatelt, kuidas nad on rahul vanemate liikluskasvatusalase tegevusega kodus/perekonnas, vastasid 64,2% väga rahul või rahul.



Joonis 19. Õpetajate hinnang kodu ja lasteaia vahelisele koostööle

Enamus vastanutest (92,9%) hindasid koostööd heaks, väga heaks või suurepäraseks.

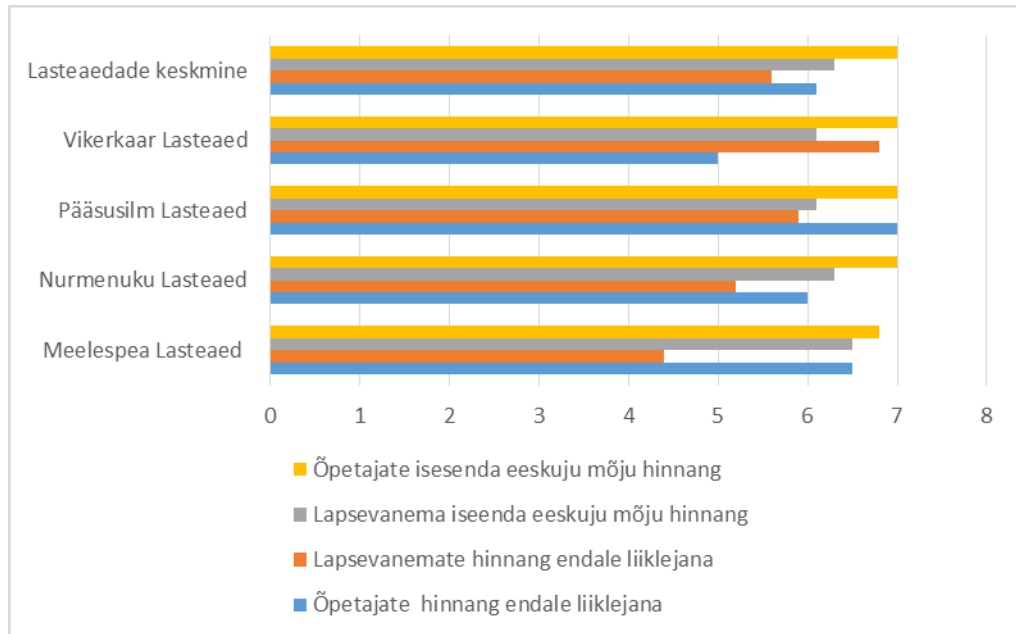
Õpetajad on lapsevanemaid suunanud või kaasanud lapse liikluskäitumisharjumuste kujundamisel järgnevalt: teemakohased vestlused vanematega, ühisüritusele õppekäikudele vanemate kaasamine, tagasiside lapsevanemale lapse hakkama saamise kohta liikluses. Turvalisusenõuded ja lasteaia liiklemise nõuete selgitamine lapsevanemale.

Ettepanekutest lasteaiale liikluskasvatusalase tegevuse paremaks muutmiseks vastasid küsitluses osalenud õpetajad, et oleks vajalik korralik liiklusväljak. Samuti sooviti suuremat koostööd liikluspoltseiga ja suuremat vanemate poolset liikluskasvatuse õpetamist oma lapsele.

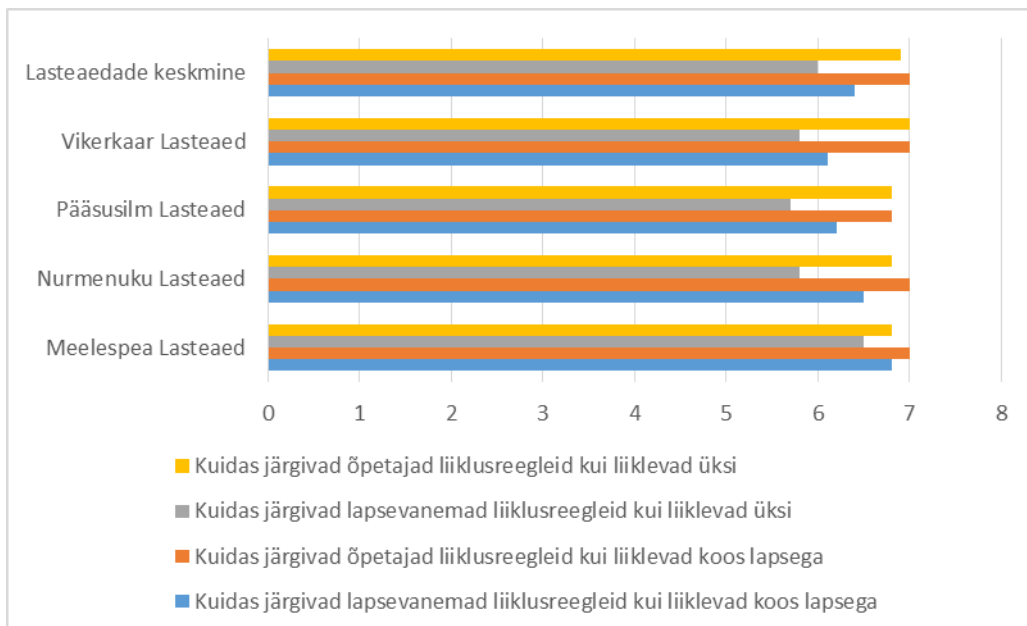
2.2.4 Uurimistulemuste võrdlev analüüs

Nii lapsevanemad kui õpetajad väärtustasid lapsevanema eeskuju tähtsust lapse liikluskasvatuses. Õpetajad hindavad ennast liiklejana kõrgemalt, kui lapsevanemad. Erandina Vikerkaare lasteaed, kus lapsevanemad hindasid ennast liiklejana kõrgemalt. Lapsevanema eeskuju mõju hinnati mõlema puhul kõrgelt (õpetajate puhul 100%,

vanematel 89.6%). Samuti toodi välja ka õpetajaid, teisi pereliikmeid, täiskasvanuid inimesi lapse ümber. Mainiti ka õdesid/vendi, sõpru ja teisi sõidukijuhte.



Joonis 20. Lapsevanemate/õpetajate hinnang endale liiklejana ja nende mõju lapse eeskujule



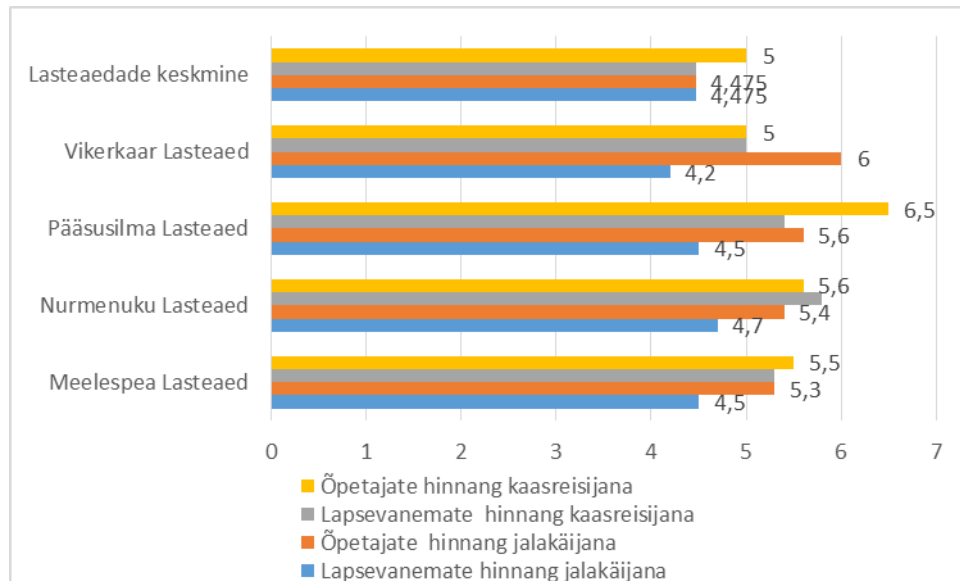
Joonis 21. Kuidas järgivad lapsevanemad ja õpetajad liiklusreegleid kui nad liiklevad üksi ja kui liiklevad koos lapsega

Huvitav oli see, et lapsevanemad käitusid liikluses eeskujulikumalt siis, kui nad olid lapsega koos mitte üksi. Õpetajate hinnangud lastega koos liiklemisel on pisut kõrgemad, kui vanemate omad. Õpetajate hinnangud endale liiklejana nii üksi kui lastega oli sarnased. Teistest lasteaedadest eristusid enim Meelespea ja Vikerkaar'e lasteaiaid kus õpetajad hindasid kõrgemalt liiklusreeglite järgimist kui liigeldakse üksi või koos lapsega. Kõige kõrgemalt hindasid Meelespea lasteaia vanemad liiklusreeglite järgimist nii üksi kui koos lapsega.

Õpetajad leidsid, et õppekava toetab nende läbiviidavat õpetust lastele. Õpetajate poolt toodi välja ka koolitee ohtude käsitlemist õppeprotsessis ja õppekäikude raames. Vanemad samuti pööravad peaaegu alati või alati oma lapse liikluskäitumisele tähelepanu. Kui õpetajad korraldavad sihipäraseid õppekäike, õppemänge, vaatlusi, vestlusi, siis lapsevanemad pigem suunavad oma lapse liikluskäitumist igapäevaselt liikluses osaledes (selgitavad reegleid, räägivad ohtudest). Kuigi küsitletud vanemate lapsi ootab ees suur muutus - kooli minek, siis sellegipoolest ei ole 71,6% lapsevanematest ei ole tulevast kooliteed koos lapsega veel läbi käinud. Enamus lapsevanemad harjutavad lapsega kooliteed vahetult enne kooli või kooli alguses.

Õppetegevuse planeerimisel saavad õpetajad informatsiooni laste ja vanemate liikluskäitumisest pigem vestlustest vanematega ja lastega ning laste arengu jälgimisest. Vastustena ei toodud välja, et uuriti spetsiaalselt vanemate ja laste liikluskäitumuslikke harjumusi ja liikumisviise.

Lasteaedade lõikes selgub, et kõige paremaks hindavad lapsevanemad ja õpetajad lapse toimetulekut liikluses sõidukis kaasreisijana. Lapsevanemad hindasid oma lapse toimetulekut liikluses jalakäijana madalamalt, kui seda tegid õpetajad. Samuti hindasid lapsevanemad toimetulekut ühistranspordis kaasreisijana pigem ebapiisavaks (53,7%). Kuna enamus vanemaid viisid oma lapsi lasteaeda sõidukiga, siis sellest võib tuleneda, miks hinnati lapse toimetulekut liikluses sõidukis kaasreisijana kõige paremaks. Teistest lasteaedadest eristusid Nurmenuku ja Meelespea lasteaed, kes hindasid ühtlasemalt lapse iseseisvat toimetulekut liikluses.



Joonis 22. Lapsevanema ja õpetaja toimetuleku hinnang lapsele

Nii õpetajad, kui lapsevanemad on üldjuhul rahul teise osapoole liikluskasvatusalase tegevusega, kas siis lasteaias või kodus. Õpetajate rahulolu vanemate liikluskasvatuse tegevusega oli madalam, kui lapsevanemate rahulolu õpetajate liikluskasvatustegevustega.

Võrreldes õpetajate ja lapsevanemate hinnanguid omavahelisele koostööle saab järeldada, et õpetajad hindavad kodu ja lasteaia vahelist koostööd lapsevanematest kõrgemalt.

ARUTELU

Käesolevas lõputöös käsitletud Hollandis läbiviidud uuringu võrdluses selgus, et enamus lapsevanemaid on veendunud, et ennekõike nemad peaksid olema need, kes õpetavad oma lastele liikluses käitumist. Samuti on vanemad väga teadlikud sellest, et just nemad näitavad lastele eeskujut. Seega, käituvad nad liikluses teadlikult paremini lastega koos olles. Hollandis läbiviidud uuringu tulemused kattuvad minu uurimustöö õpetajate ja lapsevanemate küsitlusest saadud tulemustega. Käesoleva uurimustöö tulemuste põhjal saab järeldada, et koos lapsega ollakse liikluses korralikum ja järgitakse tavapärasest enam liiklusreegleid. Samas kui lapsevanem on üksi ja rikub reegleid tõenäoliselt sagedamini, siis on ta kellegi teise vanemate lapsele just halvaks eeskujuks. Läbiviidud vaatlustest selgus, et kõige rohkem viivad lapsevanemad oma lapsi lasteaeda sõidukiga.

Läbi viidud vaatluse osas saab järeldada, et valdav enamus lapsevanemaid on siiski heaks eeskujuks oma lapsele ja tehakse kõik endast olenev, et laps jõuaks elusalt ja tervelt lasteaeda ja sealt tagasi koju.

Lapsevanema eeskujut on väga oluline. Küsitlusest saadud tulemused olid positiivsemad kui ma eeldasin.

Käesolevas uurimustöös on saadud sarnased tulemused ka USA-s 2009.a. läbiviidud uurimustööga (*Child Pedestrian Safety Education*). Mõlemas uurimistöös selgus, et lapsevanemate tegevused lapse liikluskasvatuse osas ühtivad. Minu uurimustöös selgus samuti, et lapsevanemate peamised tegevused lapse ohutult liikema õpetamisel on nt :

- vaatamine mõlemale poole, enne tee ületamist;
- peatu, ja veendu enne kui teed ületad, kas sind lastakse ikka üle tee;
- selgitatakse valgusfooris olevate värvide tähendust.

Sarnaselt minu uurimistöös saadud tulemustega selgus, et lapsevanemad küll teevad ohutu liiklemise jaoks tegevusi, aga iseseisvalt liikluses toimetulekut kõrgeimalt ei hinnatud. Kõrgemalt hinnati lapse toimetulekut liikluses selles rollis, milles laps igapäevaselt viibib ehk siis, kui last viiakse lasteaeda sõidukiga, siis laps suudab selles rollis paremini toime tulla.

Käesolevas uurimustöös on saadud erinev tulemus selles, mis puudutab iseseisvalt sõidutee ületamist. USA-s läbiviidud uurimusest selgub, et küsitletud vanematel on levinud arvamus nagu nende lapsed suudavad juba 6 või 7 aastaselt ohutult koos eakaaslastega teed ületada. Käesolevas uurimuses on aga selgunud, et üldjoontes heaks hindab lapse sellist suutlikust ainult veidi üle poolte vastanutest. Siit saab järeldada, et ainult pooled vanematest on veendunud, et nende laps saab liikluses jalakäijana edukalt hakkama. Eesti vanemad hindasid oma lapse toimetulekut liikluses jalakäijana madalamalt.

Lapsevanemad hindasid õpetajate liikluskasvatusalast tööd, kodu ja lasteaia vahelist koostööd kõrgelt. Sellest tulenevalt saab järeldada, et vanem aktsepteerib õpetaja, kui professionaali tööd. 2015 .a. maanteeameti poolt läbiviidud uuringu „Liikluskasvatuse korraldamine koolieelsetes lasteasutustes“ tulemusest selgus, et lapsevanemate kaasamine liikluskasvatusse toimub kõige enam läbi laste ja vanemate ühiste ürituste ning koosolekute. Samuti selgus eelpool mainitud uuringust, et lapsevanema teavitamine liikluskasvatuses toimub peamiselt läbi kampaaniaplakatite. Minu poolt läbiviidud õpetajate küsitluses selgus, et liikluskasvatust õpetatakse lastele õppekava järgi. Millised on lapse/pere liikluskäitumuslikud harjumused, selguvad hommikuringides ja liiklusteemalistes vestlustes lapse ja lapsevanemaga. Palju informatsiooni lapse ja vanemate liikluskäitumuslike harjumuste kohta saadakse ka lasteaias korraldatavatel liiklusnädalatel.

Oma saadud uuringutulemustele toetudes saan öelda, et lapsed on liikluseks erinevalt ette valmistatud. Enne kooli tuleb kindlasti koos lapsega arutada läbi võimalikud ohukohad kooliteel. Palju oleneb muidugi konkreetsest lasteaiast, õpetajate väljaõppest ja tahtest ning muidugi suur tähtsus on siinkohal lasteaia ja lapsevanemate koostööl. Leian, et lapsele peab ikkagi lapsevanem olema see, kelle abil saab laps tee ületamiseks vajalikke kogemusi ja kes on talle tänaval nähtav eeskuju – nii kuidas tegutseb lapsevanem liikluses, samamoodi jälgendab teda laps. Iga lapsevanem peab leidma kindlasti enda lapsele sellise aja, et õpetada oma eelkooliealisele lapsele õiget liiklemist, ohtude märkamist kooliteel ja liikluskorraldusvahendite eesmärke ja tähendust. Kuna liiklus on pidevas muutumises, tuleb seda teha kindlasti järjepidevalt. Ainult selliselt käitudes saab olla kindel, et eelkooliealise lapse risk sattuda ohusituatsioonidesse on viidud võimalikult minimaalsele

tasemele. Kui vanemad käituksid ka lasteta korrektselt liikluses, siis oleks üldine täiskasvanute eeskuju oluliselt parem. Ühe lapsevanema toodud arvamuses oli samuti kirjas, et „saates lapse hommikul lasteaeda või kooli tahan ma ta ka sama päeva õhtuks tervena tagasi saada“.

Uuringu tulemusest lähtuvalt teeb töö autor järgnevad soovitusel ja ettepanekud:

- oluline on väärtustada õpetajate ja lapsevanemate omavahelist koostööd ja seda toetada haridusametuse ja riigi tasandil;
- koolitada vanemaid väärtustama nende eeskuju mõju ja selle kaudu lapse liikluskäitumise kujundamist;
- õpetaja sihipärasem koostöö lapsevanematega liikluskasvatases;
- suunata vanemaid rohkem koos lapsega tänaval tegelema;
- oluline on lasteaedade ümbruses pöörata tähelepanu sõidutee ületamisele, et oleks nt. ülekäigurada.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

- Grünberg, G. (s.a.) Liikluskasvatus - koos turvalisema liikluse nimel. Maanteeameti kodulehelt <http://en.calameo.com/read/002517312995039c85d87> välja otsitud 04.09.2016.
- Keskinen, E. (2014). Lapsed ja noored liikenteessä. Soome internetileheküljelt https://www.liikenneturva.fi/sites/default/files/materiaalit/Tutkittua/Tutkimukset/keskinen_e_2012_lapsed_ja_nuoretRaportti_nettiin.pdf välja otsitud 01.04.2016.
- Kongi, A. (2006). Liikluskasvatus lasteaia igapäevatoös. Tallinn. Kirjastus Ilo.
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, vastu võetud 29.05.2008, RT I, 01.01.2011....
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772>. Välja otsitud 15.04.2016.
- Liiklusaasta kokkuvõte 2015. Maanteeameti kodulehelt.
http://www.mnt.ee/public/Liiklusaasta_2015_kokkuvote.pdf. Välja otsitud 09.04.2016.
- „Kultuur“ - Eesti Entsüklopeedia määratluses <http://www.mnt.ee/index.php?id=12635>
Välja otsitud 08.04.2016.
- Laste liikluskasvatuse kord, vastu võetud 20.10.2011, RT I. 24.10.2011, 2
<https://www.riigiteataja.ee/akt/124102011002>. Välja otsitud 08.04.2016.
- Liikluskasvatus enne kooli. Abimaterjal lapsevanemale ja lasteaia õpetajale. Maanteeamet
Liiklusohutus. Tallinn 2001.
- Liiklusohutusprogramm 2016 – 2025. Maanteeamet.
<http://www.mnt.ee/index.php?id=28286>. Välja otsitud 09.04.2016.
- Loog, K. artikkel Turvavarustuse propageerimine ja liikluskasvatus.
http://www.terviseinfo.ee/images/Hea_praktika_n2ide_Elva_Lasteaed_Murumuna.pdf
Välja otsitud 09.04.2016.
- Maanteeameti liikluskasvatusalane lehekülg,
<http://www.liikluskasvatus.ee/taiskasvanud/haridusasutustele/metoodika-koolile/huvitavat-lugemist/>. Välja otsitud 09.04.2016.
- Maanteeameti poolt läbiviidud uuringud (2015). Välja otsitud 15.04.2016
- Maser, M., Varava, L. (2003) Tervisedendus lasteaias. Tartumaa trükikoda.
- Percer, Jenny. 2009. Child Pedestrian Safety Education

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Kj5Nk_irwbMJ:www.nhtsa.gov/DOT/NHTSA/Traffic%2520Injury%2520Control/Articles/Associated%2520Files/811190.pdf+&cd=2&hl=et&ct=clnk&gl=ee&client=firefox-a Välja otsitud 16.04.2016.

Sellenberg, U. (s.a.) Liikluskasvatuse temaatika lõiming õppe- ja kasvatustegevusse. Maanteeameti kodulehelt. http://www.mnt.ee/public/LK_temaatika_loiming.pdf. Välja otsitud 12.04.2016.

Sellenberg, U. (s.a.) Liikluskasvatus alushariduses. Maanteeameti kodulehelt. <http://www.mnt.ee/index.php?id=12635>. Välja otsitud 07.04.2016.

SWOV., Institute for road safety research. 2011.

<http://www.swov.nl/uk/Actueel/nieuwsbrief/artikelen/2011/201103-informal-education.pdf>
Välja otsitud 16.04.2016.

Õunapuu, T. (2003). Õpetamiskunsti viidad: kogunud koolimehe 25 päästerõngast. Tallinn: Koolibri.

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Tabel 1. Lapsevanemate valim

Tabel 2. Lapsevanema tegevused lapse ohutult liiklema õpetamiseks

Tabel 3. Küsitlusele vastanud õpetajad

Joonis 1 Lasteaedade asukohad ja nimetused

Joonis 2. Vastanute vanus

Joonis 3. Küsitlusele vastanute jagunemine soo järgi

Joonis 4. Liikumisviis lasteaeda

Joonis 5. Hinnang lapsevanema eeskujule

Joonis 6. Kes on lapsevanema meelest lapsele kõige olulisem eeskuju liikluses

Joonis 7. Kui sageli pöörate tähelepanu lapse liikluskäitumise kujundamisele

Joonis 8. Lapsevanema rahulolu lapse liiklusalase ettevalmistusega

Joonis 9. Iseseisvalt toimetuleku hinnang

Joonis 10. Kodu ja lasteaia vaheline koostöö hinnang

Joonis 11. Rahulolu õpetajate liikluskasvatusalase tööga lasteaias

Joonis 12. Õpetajate vanus

Joonis 13. Õpetajate haridus

Joonis 14. Õpetajate tööstaaž

Joonis 15. Hinnang õpetaja eeskujule

Joonis 16. Kuivõrd toetab lasteaia õppekava laste liikluskasvatuse läbiviimist

Joonis 17. Õpetaja hinnang lapse toimetulekule liikluses

Joonis 18. Õpetajate rahulolu liikluskasvatusalase tegevusega kodus/perekonnas.

Joonis 19. Õpetajate hinnang kodu ja lasteaia vahelisele koostööle

Joonis 20. Lastevanemate/õpetajate hinnang endale liiklejana ja nende mõju lapse eeskujule

Joonis 21. Kuidas järgivad lapsevanemad ja õpetajad liiklusreegleid kui nad liiklevad üksi ja kui liiklevad koos lapsega

Joonis 22. Lapsevanema ja õpetaja toimetuleku hinnang lapsele

LISAD

LISA 1. LASTEVANEMATELE SAADETUD KÜSIMUSTIK

Hea lapsevanem ! Olen Tallinna Ülikooli Haapsalu kolledži liiklusohutuse eriala III kursuse üliõpilane. Käesolev küsimustik on osa Tallinna Ülikooli liiklusohutusalasest diplomitööst. Küsimustiku eesmärgiks on uurida lapsevanema panust oma lapse iseseisvaks liikumiseks ettevalmistamisel ning sellealast õpetajate ja lapsevanemate koostööd. Antud lõputöö valmib koostöös maanteeametiga, lõputöös saadud järeldustega saan olla abiks lapsevanematele ja õpetajatele. Sellega seoses palun Teil vastata alljärgnevatele küsimustele. Küsimustele vastamine võtab teil aega 1015 minutit. Teie poolt antud vastuseid analüüsitakse statistiliste meetoditega ning Teie anonüümsus on tagatud.

Ette tänades ! Riina Veesalu

* Kohustuslik

1. Minu laps käib lasteaia ? *

2. Vastaja on lapse ? * ema isa vastavad mõlemad koos

3. Vastaja vanus ? * kuni 30. aastane 30 - 40. aastane üle 40. aastane

4. Millise hinde annate endale liiklejana ? *

mitte eeskujulik .. 1 ..2 ..3 ..4.. 5.. 6.. 7.. eeskujulik

5. Kuidas üldjuhul teie laps lasteaeda käib ? *

Jalgsi jalgrattaga ühistranspordiga lapsevanema autoga Muu

6. Kas peate oma eeskujuliseks lapse liikluskäitumise väljakujunemiseks ? *

Jah ei ei oska öelda.....

7. Hinnake iseenda eeskujulise mõju lapse liiklusohutuskäitumisele ? *

Minu eeskujul ei ole mõju .. 1 ..2 ..3 ..4.. 5.. 6.. 7.. Minu eeskujul on suur mõju

8. Kuidas järgite liiklusreegleid ... * ...KUI TE LIIKLETE KOOS LAPSEGA ?

üldse mitte .. 1 ..2 ..3 ..4.. 5.. 6.. 7.. alati

9. Kuidas järgite liiklusreegleid ... * ...KUI TE LIIKLETE ILMA LAPSETA ?

üldse mitte .. 1 ..2 ..3 ..4.. 5.. 6.. 7.. alati

10. Kuivõrd olete rahul oma lapse liiklusalase ettevalmistusega ? *

väga rahul pigem rahul pigem ei ole rahul üldse ei ole rahul
ei oska öelda

11. Kuidas hindate oma lapse iseseisvalt toimetulekut liikluses ... * ...JALAKÄIJANA ?

kasin .. 1 ..2 ..3 ..4.. 5.. 6.. 7.. suurepärase

12. Kuidas hindate oma lapse iseseisvalt toimetulekut liiklusesJALGRATTURINA ?

kasin .. 1 ..2 ..3 ..4.. 5.. 6.. 7.. suurepärase

13. Kuidas hindate oma lapse iseseisvalt toimetulekut liiklusesÜHISTRANSPORDI

KASUTAJANA ? kasin .. 1 ..2 ..3 ..4.. 5.. 6.. 7.. suurepärase

14. Kuidas hindate oma lapse iseseisvalt toimetulekut liikluses ... * ...SÕIDUKIS

KAASREISIJANA ?

kasin .. 1 ..2 ..3 ..4.. 5.. 6.. 7.. suurepärase

15. Kes on Teie meelest teie lapse kõige olulisem eeskuju liikluses ? *

Lapsevanem vanavanemad õpetaja sõber õde/vend Muu:

16. Kes on Teie meelest veel teie lapsele oluline eeskuju liikluses?

17. Kui sageli pöörate tähelepanu lapse liikluskäitumise kujundamisele ? *

Alati peaaegu alati sageli ainult mõnikord üldse mitte

18. Mis on teie jaoks oluline lapse ohutu liiklemise kujundamisel ? *

.....

19. Milliseid tegevusi te koos lapsega teete tema ohutult liiklema õpetamiseks ? *

JALAKÄIJANA ?

20. Milliseid tegevusi te koos lapsega teete tema ohutult liiklema õpetamiseks ? *

KAASREISIJANA ?

21. Milliseid tegevusi te koos lapsega teete tema ohutult liiklema õpetamiseks ? *

ÜHISTRANSPORDIS LIIKLEJANA ?

22. Kas olete juba koos lapsega läbi käinud või harjutanud tulevast kooliteed ?

jah olen ei ole kavatsen ei pea vajalikuks

23. Millal kavatsete koos lapsega tulevast kooliteed läbi käia ?

juba harjutame kevadel suvel sügisel enne kooli ei käigi läbi Muu:

.....

24. Kas teie laps hakkab koolis käima iseseisvalt ? *

Jah hommikul läheme koos ja pärastlõunal tuleb ise koju ei, ainult koos vanemaga

..... ainult koos vanema õe/vennaga Muu:

25. Kuidas teie laps tulevikus kooli hakkab käima, peame silmas liikumisviisi ? *

Jalgsi jalgrattaga ühistranspordiga autoga Muu:

26. Kuidas olete rahul õpetajate liikluskasvatusalase tööga lasteaias ? *

Suurepärane väga hea hea rahuldav kasin

27. Kuidas hindate kodu ja lasteaia vahelist koostööd lapse ohutuma liiklemise õpetamisel ? *

Suurepärane väga hea hea rahuldav kasin

28. Millised oleksid teie ettepanekud lapsevanemana lasteaiale veel parema omavahelise koostöö heaks ? *

Täname vastatud küsimuste eest!

LISA 2. ÕPETAJA ANKEET

Hea Õpetaja !

Olen Tallinna Ülikooli Haapsalu kolledži liiklusohutuse eriala III kursuse üliõpilane. Käesolev küsimustik on osa Tallinna Ülikooli liiklusohutusalasest diplomitööst.

Küsimustiku

eesmärgiks on uurida lapsevanema panust oma lapse iseseisvaks liikumiseks ettevalmistamisel ning sellealast õpetajate ja lapsevanemate koostööd. Antud lõputöö valmib koostöös maanteeametiga, lõputöös saadud järeldustega saan olla abiks lapsevanematele ja õpetajatele. Sellega seoses palun Teil vastata alljärgnevale küsimustele. Küsimustele vastamine võtab teil aega 15 – 20 minutit. Teie poolt antud vastuseid analüüsitakse statistiliste meetoditega ning Teie anonüümsus on tagatud.

Ette tänades ! Riina Veesalu

1. Valige lasteasutus kus te töötate ? *

Tallinna Lasteaed Karikakar Tallinna Lasteaed Nurmenuku

Tallinna Lasteaed Meelespea Tallinna Lasteaed Pääsusilm

Tallinna Lasteaed Vikerkaar

2. Kui pikk on teie lastega töötamise staaž ? *

alla 1 aasta 1 – 3 aastat 1 – 10 aastat 10 ja rohkem aastat

3. Milline on teie haridustase ? *

Keskeri rakenduslik kõrgharidus bakalaureus magister Muu

4. Teie vanus ? *

kuni 30. aastane 30 – 40 aastane üle 40. aastane

5. Kuidas te igapäevaselt liiklete ? *

6. Millise kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust te omate ? *

7. Millise hinde annate endale liiklejana ? *

Mitte eeskujulik ...1.... 2 ...3... 4... 5.... 6... 7... Eeskujulik

8. Kui oluline on teie jaoks liiklusreeglite järgimine igapäevaselt ... *ISE LIIGELDES ?

Vähe oluline ...1.... 2 ...3... 4... 5.... 6... 7... Väga oluline

9. Kui oluline on teie jaoks liiklusreeglite järgimine igapäevaselt ... * KUI LIIKLETE
ÕPETAJANA KOOS LASTEGA ?

Vähe oluline ...1.... 2 ...3... 4... 5.... 6... 7... Väga oluline

10. Kui oluliseks peate enda kui õpetaja eeskuju rühma laste liikluskäitumise kujundamisel
?

Vähe oluline ...1.... 2 ...3... 4... 5.... 6... 7... Väga oluline

11. Kes on teie meelest lapse liikluskäitumise kujunemisel kõige olulisemad eeskujud
? * NIMETAGE PALUN 3 – 5 EESKUJU

12. Kuivõrd toetab teie lasteaia õppekava laste liikluskasvatuse läbiviimist ? *

Jah toetab Pigem toetab Pigem ei toeta Ei toeta üldse

13. Palun põhjendage vastuse valikut *

14. Kuidas uurite laste/perede liikluskäitumise harjumusi (sisendiks oma plaanitavale
õppetegevusele) ? *

15. Kuidas olete pööranud tähelepanu oma rühma laste ohutusele kooliteel? *

16. Millised on olnud teie rühmas olulisemad tegevused ... * LAPS, KUI JALAKÄIJA ?
.....

17. Millised on olnud teie rühmas olulisemad tegevused ... *LAPS, KUI
JALGRATTURIGA LIIKLEJA ?

18. Millised on olnud teie rühmas olulisemad tegevused ... * LAPS, KUI SÕIDUKIS KAASREISIJA ?

19. Nimetage abivahendid mida olete kasutanud liikluskasvatuse läbiviimiseks oma rühmas ? *

20. Nimetage palun koostööpartnerid kellega olete oma rühma laste liikluskasvatuses koostööd teinud ? *

21. Kuidas hindate oma rühma laste arengut (eeldatavaid üldoskusi) liiklusohutuses ? *

22. Kuidas hindate oma rühma laste toimetulekut liikluses ... * JALAKÄIJANA ?
Kasin ...1.... 2 ...3... 4... 5.... 6... 7... Suurepärase

23. Kuidas hindate oma rühma laste toimetulekut liikluses... * SÕIDUKIS KAASREISIJANA ?
Kasin ...1.... 2 ...3... 4... 5.... 6... 7... Suurepärase

24. Kuidas olete rahul liikluskasvatusalase tegevusega kodus/perekonnas ? *
Väga rahul Rahul Pigem rahul Pigem mitte rahul Ei ole rahul Ei oska öelda

25. Kuidas hindate kodu ja lasteaia vahelist koostööd laste ohutuma liiklemise õpetamisel ? *
Kasin ...1.... 2 ...3... 4... 5.... 6... 7... Suurepärase

26. Kuidas olete suunanud või kaasanud lapsevanemaid lapse Liikluskäitumis harjumuste kujundamisel ? *.....

27. Millised oleksid teie mõtted, ettepanekud õpetajana lasteaiale liikluskasvatusalase tegevuse paremaks muutmiseks ? *.....

Täname vastatud küsimuste eest!

**LISA 3. LASTEAEDADE JUURES TEOSTATUD VAATLUSEL SAADUD
ANDMED**

Asukoht	Tallinna Meelespea Lasteaed (Õismäe tee 92)
Ajavahemik	11.04.2016 ; Kell : 7.55-8.50
Lasteaeda saabumisviis	Enamus lapsed toodi lasteaeda lapsevanema sõidukiga. Mõnel korral ka jalgsi koos lapsevanemaga.
Ohtlikumad situatsioonid	Sõidutee ületamine koos lapsega. Jalakäijad jäävad parkivate sõidukite varju.
Positiivsed tähelepanekud vaatlusel	Sõidukijuhid vähendasid teadlikult kiirust lasteaiale lähenedes. Juhtudel, kui lapsevanem ületas sõiduteed koos lapsega veenduti koos, et sõidukit ei ole lähenemas ja et sõidutee ületamisel neile kindlasti sõidukid teed annavad. Vaatluse käigus selgus, et enamus lapsevanemad kasutavad siiski ettenähtud turvavarustust lapse puhul.
Negatiivsed tähelepanekud vaatlusel	Parkimiskohti on lasteaia ümber väga vähe seda just tipptundidel(hommikul ja õhtul) Puuduvad ülekäigurajad lasteaia ees. Väga suur liiklustihedus tipptunnil. Kitsad tänavad. Sõiduteel manööverdav sõiduk ei märka alati last ja lapsevanemat õige aegselt. Sõiduteele paigaldatud piirik võiks minu nägemist mööda olla natuke pinnasest kõrgem, kui ta hetkel on.

Asukoht	Tallinna Vikerkaare Lasteaed (Õismäe tee 110)
Ajavahemik	12.04.2016 ; Kell : 7.55-8.50
Lasteaeda saabumisviis	Enamus lapsed toodi sõidukiga.
Ohtlikumad situatsioonid	Sõidutee ületamine. Jalakäijad võivad jääda parkivate sõidukite varju teel liikuva sõiduki jaoks.
Positiivsed tähelepanekud vaatlusel	Lastel kaasas tõukerattad /jalgrattad mänguajaks. Juhtudel, kui lapsevanem ületas sõiduteed koos lapsega veenduti koos, et sõidukit ei ole lähenemas. Laps kandis rattaga sõitmise ajal jalgrattakiivrit.

Negatiivsed tähelepanekud vaatlusel	Vabu parkimiskohti oli lasteaia juures küll ja rohkem veel aga mõned lapsevanemad parkisid ikka oma sõidukid otse lasteaia värava ette. Jäi mulje, et mugavusest. Puuduvad ülekäigurajad sõidutee ohutuks ületamiseks. Kitsad tänavad. Suur liiklustihedus tiptunnil.
--	---

Asukoht	Tallinna Nurmenuku Lasteaed (Õismäe tee 26)
Ajavahemik	13.04.2016 ; Kell : 7.55-8.50
Lasteaeda saabumisviis	Enamik lapsi toodi sõidukiga. Paaril korral nägin ka jalgsi liikuvaid lapsevanemaid lapsega.
Ohtlikumad situatsioonid	Sõidutee ületamine. Jalakäijad võivad jääda parkivate sõidukite varju teel liikuva sõiduki jaoks.
Positiivsed tähelepanekud vaatlusel	Juhtudel, kui lapsevanem ületas sõiduteed koos lapsega veenduti koos, et sõidukit ei ole lähenemas ja et sõidutee ületamisel neile kindlasti sõidukid teed annavad.
Negatiivsed tähelepanekud	Parkimiskohti on lasteaia ümber väga vähe. Puuduvad ülekäigurajad, mis tagaksid suurema ohutuse. Suur liiklustihedus tiptunnil. Märkasin olukordi, kus laps ületab sõiduteed ilma lapsevanemata ja ei veendu piisavalt enda ohutuses.

Asukoht	Tallinna Karikakra Lasteaed (Õismäe tee 22)
Ajavahemik	18.04.2016 ; Kell : 7.55-8.50
Lasteaeda saabumisviis	Enamus lapsed tulid lasteaeda jalgsi koos lapsevanemaga. Valdav osa lapsi tuli jalgrattaga või tõukerattaga lapsevanema saatel.
Ohtlikumad situatsioonid	Sõidutee ületamine. Jalakäijad võivad jääda parkivate sõidukite varju teel liikuva sõiduki jaoks.
Positiivsed tähelepanekud vaatlusel	Lapsed kasutasid koos lapsevanemaga liiklemisel jalgrattaid/tõukerattaid. Lapsel hoitakse käest kinni, vältimaks sõiduteele jooksmist. Juhtudel, kui lapsevanem ületas sõiduteed koos lapsega veenduti koos, et sõidukit ei ole lähenemas ja et sõidutee ületamisel neile kindlasti sõidukid teed annavad.

Negatiivsed tähelepanekud vaatlusel	Parkimiskohti on lasteaia ümber vähe ja tänu sellele pargivad mõned lapsevanemad oma sõidukid otse lasteaia värava ette, mis omakorda raskendab mitte ainult jalgsi lasteaeda liikuva lapse kohale jõudmist vaid segab kõiki lapsevanemaid kes oma lapsega lasteaia väravast sisse tahavad pääseda. Puuduvad ülekäigurajad. Laps ega lapsevanem ei kandnud peas jalgrattakiivrit jalgrattaga sõites.
--	--

Asukoht	Tallinna Pääsusilm Lasteaed (Järveotsa tee 51)
Ajavahemik	19.04.2016 ; Kell : 7.55-8.55
Lasteaeda saabumisviis	Valdav enamus sõidukiga. Esines paaril juhul ka, et laps sõitis rattaga , lapsevanem toetas last sõites (liikus kõrval kaasa)
Ohtlikumad situatsioonid	Märkasin, et sõidukijuhid ei anna sõiduteed ületavale lapsevanemale (kes on koos oma lapsega) teed iga kord.
Positiivsed tähelepanekud vaatlusel	Liiklusmärkidega tähistatud ülekäigurajad mõlemal pool lasteaia sissepääsul. Lapse ja lapsevanemad kandsid kiivreid rattaga/tõukerattaga sõites. Lapsevanemad täitsid liiklusreegleid. Näiteks läksid ettenähtud kohas üle tee. Veendusid enne sõidutee ületamist enda ja lapse ohutuses.
Negatiivsed tähelepanekud	Lisaks „reguleerimata ülekäigurada“ liiklusmärkidele võik olla sõiduteele maha märgitud olla „sebra“. Liikluskiirust vähendavaid piirikud puudusid. Tänu sellele oli ka silmaga näha sõidukite lubatust suurem piirkiirus. Mugavamad vanemad parkisid oma sõiduki lausa lasteaia värava ette, kuigi vabu ettenähtud parkimiskohti oli.